

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLÜSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 28 DECEMBER 1913.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

"La grande mode" i Stockholm

Choisis, la Mode est là, riche de son printemps;
Elle ne doute pas de ton obéissance,
Car tu peux, par son goût, son art et sa science,
Voyager, ô Beauté! dans l'Espace et le Temps!

HVARKEN RUMMET ELLER TIDEN erbjuda längre några gränser för skönheten, försäkrar här den franske poeten med sina landsmäns vanliga artighet. Hon kan stiga tillbaka i århundradena och välja ur hvilken epok som helst: franska

kejsardömets eller bysantinska, hvad som passar henne, hon kan röfva Orienten, Persien som Kina på dess mest utsökta raffinemang för att accentuera sitt väsen.

Det ligger verkligen något i detta, det är inte bara fraser. Kvinnan af i dag har rätt att bära allt vackert eller mindre vackert utom det, som var vackert i går — redan det en för vanligt enkelt folk ganska ödesdiger begränsning. Om de svenska damerna likväl sy eller ändra sina klädningar efter samma modell med några små varianter, så beror det på att de icke våga begagna sig af alla

möjligheter. För dem att vara vackra är att vara lika alla andra, medan t. ex. i Paris det betyder att vara olik alla andra.

När vi tala om de svenska damerna, måste vi i detta sammanhang undanta åtminstone stockholmskan, d. v. s. den mondäna unga stockholmskan. Hon följer numera parisermoderna tätt i spåren och klär sig på ett sätt, som förefaller somliga mycket allvarligt, andra mycket lustigt, och bägge åsikterna låta försvara sig.

Se nu t. ex. på de unga damerna å vår bild häröfvan! Det är svenska unga damer

i klädningar, sydda i Stockholm, och det finnes nog ingenting, som skiljer dem från parisiskorna, utom figuren, som är bättre, mera gymnastiserad.

Den eleganta interiören förskrifver sig från Birgitta-skolan, Regeringsgatan 19, Stockholm, fröknarna Glantzbergs och Rylanders skapelse, där man en dag kommit på den lysande idén att leka parisisk modesalong med mannekänger till kundernas och elevernas stora förnöjelse.

Klädningarna och aftonkapporna äro kopierade efter créations från Paquin, Redfern och Drecoll, där fröken Rylander vid sin pariserresa i höst lefat upp dem. Den längst till vänster är sjögrönt siden med pärlbroderier, den graciösa baltoaletten med vingarna därnäst af ljusröd crêpon med skinnbesättning, panierklädningen i 18:de århundradets stil af vieux-rose siden med lif af guldspets, och den längst till höger af ljusblått siden med hvita spetsar. Aftonkappan, som just icke erbjuder någon vacker silhuett bakifrån, är af ljusblå brokad.

Det kan tilläggas att Birgittaskolan utför egna kompositioner, många väl så vackra som de direkta kopiorna. Men det roar stockholmarna att se "la grande mode" på nära håll, och de äro, som nyss antydde, alls icke blyga för att krypa i det, äfven när det antar betydligt extravagantare former än fallet var på Birgittaskolan.

En juldag för femhundra år sedan.

Skildring från Kalmarunionens dagar.
Af AMELIE GULNAC.

(Forts. o. slut.)

SEDAN HAN BUGAT SIG FÖR HOFVET, sjunger minnessångaren till sin cittra med vek smäktande röst:

"Ensam.

Vinden röt och hven,
ingen stjärna sken
i den mörka natten.
Ensam var min värld,
ensam gick min färd
i förtviflans vatten.

Diskad som en träl,
jagad hack i häl
af den bleka nöden,
intet hem och bo,
ingen rast och ro:
— enda hoppet döden.

Ack, hur varmt och godt,
om jag hade fått
hvila vid ditt hjärta;
blott en liten stund
fått en liten blund,
— ro för nöd och smärta!

Från min stig jag såg
hvar din boning låg,
där du tände ljuset;
men i storm och regn,
utan huld och hägn,
gick jag omkring huset.

Världen rundt jag far,
ensam alla dar,
— allt infill den sista,
Utan någon vän;
trött af vandringen
skall mitt hjärta brista."

Drottningen och de äldre bland sällskapet synas fämligen oberörda, då däremot de unga finna sången mycket hjärterörande.

Sedan stiger den Wälske barden fram, och hundarna, som troget slutit sig till honom och frängt om att få slicka hans händer, följa och slå en krets omkring honom och de ligga och blicka på honom med oändlig tillit. De känna värmen, som utstrålar från ett hjärta, som älskar allt som lefver. Alltemellanåt sucka de, — som hundar kunna sucka —. Hvarför sucka de?...

En af dem oroas af kattornas närvaro, af hvilka en ligger i drottningens knä, dold under hennes pälskåpa, och två andra ligga och sofva framför eldstaden, ehuru hofmästarinnan framkastat att det vore så dags att släppa ut dem på jakt, men drottningen anser att natten är kall och lång nog för dem ändå. När en af hundarna gläfsa till åt kattorna, tystar barden honom strax med ett stilla ord och en lätt rörelse med handen.

Barden är en gammal man med djupa ögon och långt hvitt hår och skägg. Lik en forntida profet synes han de församlade, hans blick är lågande och inspirerad och han sjunger till sitt harpospel med mäktigt ljudande stämma och sålunda lyder hans sång:

"Öfver all världen,
länge bebådad
snart stundar striden
mellan två makter,
mörkret och ljuset;
starka i tiden.

Sekler och sekler
doff den har brunnit,
— kan icke dämpas.
Icke med svaga
dödliga vapen
skall den utkämpas.

Hat emot kärlek,
svek emot trohet
brottas och brytas;
verop till sånger,
slagsvärd till plogar
skola förbytas.

Nedböjda sinnen,
dödströtta hjärtan
fändas af branden;
mödan och elden
pröfvar och sofrar
människoanden.

Djurvärdens trädrom
då skall förmildras.
Friden och ljuset
när allt som lefver,
örnen på fjället,
masken i gruset.

Mörkret har vikit,
hatet är utsläckt,
kärleken segrat.
Dagen har kommit,
som genom sekler
vinkat och hägrat.

Länge bebådad,
öfver all världen
snart stundar dagen.
Tiden är inne,
guldålderns timma
äter är slagen!"

Då sången är slut, frågar pater Canutus, hänleende: "När skall detta ske? Barden svarar stilla: "I rättar tid".

Drottningen har lyssnat med stigande intresse och ett skimmer af hopp och frid gjuder sig öfver hennes förr så trötta drag. Hon

vinkar barden till sig och samtalar länge med honom, under det att hoffolket slår en ring kring minnessångaren och girigt lyssnar till hans små skvallerhistorier och anekdoter från de många hof han gästaf. De yngre damerna utfråga honom i synnerhet om hofvet i Burgund, om snitten på kläder etc. och de äro högst intresserade af kärleksdomstolarnas förhandlingar. Hofmästarinnans skarpa sinnen uppfånga allt, ehuru hon sitter, till synes, likgiltig. Hon är emellertid ganska skrifkunnig och tänker teckna sig till minnes dessa godbitar för att sedermera lysa med dem, då de längesedan äro glömda af de öfriga.

Drottningen ger befallning om att kalla kaniken Tomas, han bör infinna sig försedd med skrifdon. Under väntan på honom ordnar hon själf en plats för honom vid ett bord i sin närhet. Och hon frågar barden, om han ej har några flera allmännyttiga kunskaper att meddela. Läkekonsten önskar drottningen isynnerhet att befordra och hon vidtalar honom att på hennes bekostnad genomresa hennes länder och i klostren utvidga och förkofra odlingen af helande örter och sprida kunskapen om deras användning. Hon anbefaller honom att sammaledes befrämja biskötselns och anslår tillräckliga medel för hans verksamhet.

Kaniken kommer efter något dröjsmål. Sedan han hälsat drottningen och de församlade tar han den plats drottningen anvisar honom och ur sitt medhafda skrin tar han fram ett litet bläckhorn, gjordt af ett stycke oxhorn med en väl inpassad enefräskifva till botten och träplugg till kork, gåspenna samt små anteckningsböcker, gjorda af tunna pappersliknande näfverskifvor, nätt sammanhäftade. Hans ljusa ansikte återspeglar det nöje det är för honom att inhämta kunskaper och att få uppteckna dem till framtidens gagn. Drottningen befäller tystnad och man hör endast bardens malmrika stämma och afmätta ord och pennans flitiga raspande. Då och då gör drottningen en anmärkning eller fråga. En ung junker går lyst fram och tar en af anteckningsböckerna och bläddrar i den och låtsar läsa. En spefågel smyger sig fram och hviskar spetsfundigt: "Huru läs du?" Junkerns ansikte blir blodrodt.

Då drottningen med stort misshag märker hoffolkets liknöjdhet för förhandlingarna och huru tystnaden pinar dem, enledigar hon det kort och godt. Hon befäller om flera ljus, emedan kaniken och barden önska fullfölja sitt arbete under natten. Själf lägger drottningen, med jungfru Thyras hjälp, mera ved i eldstaden och räcker barden det varma ölet, som en tjänare bär in. Därefter bjuder hon god natt och går, ledsagad af riddar Algot och några tjänare, som bära bloss, och en page, som bär hennes släp, tillika med jungfru Thyra till sofkammaren i tornet. Vägen bär genom många hvalf och långa gångar. Här och hvar ser man en katts ögon glimma i en mörk vrå. En kökspojke går i en gång bärande något i ett lråg. Drottningen frågar honom huru många katter de ha i köket och spiskammaren. "Fyra", svarar pojken. "Det är ej nog," säger drottningen; "där tarvas minst ett halft dussin för köket och lika många för visthus och källare. Jag skall tala med köksmästaren."

Stora råttor kila hit och dit och alltemellanåt undertrycker jungfru Thyra ett skrik, men drottningen låter sig icke bekomma. Torntrappan är upplyst af de osande lamporna och fackelbärarna aflägsna sig vid dess fot. Riddar Algot går före och räcker

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 9.—
Halft år.....	> 3.50	Halft år.....	> 4.50
Kvartal.....	> 1.75	Kvartal.....	> 2.25
Månad.....	> 0.75	Månad.....	> 0.90

Iduns Byrå o. Expedition, Mästersamuelsgatan 45.
Stockholm,
Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03. Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4. Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02. Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1. Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
25 öre efter text.	Utländska annonser:
30 öre å textside.	30 öre efter text. 35 öre
20%/förhöjning för särsk. begärd plats.	å textside. 20 % förh.
	för särsk. begärd plats.

drottningen händerna, steg för steg, ty trappan är för smal för att gå i bredd. Stegen äro beströdda med aska till följd af halkan. Vid dörren till tornkammaren säger drottningen godnatt till sitt följe och träder in tillika med Thyra. Som alltid brinner lampan framför Mariabilden, och de korsa sig framför densamma strax de inkommit. Glödpannorna äro längesedan inburna och det är ganska ljumt i rummet. Det präktiga draperiet till drottningens himmelsäng af blå siddendamas, rikt broderadt med tre sammanflätade kronor, är fråndraget och bakom sängen synes krucifixet, där de tre spikarna glimma som stjärnor i dunklet. Thyra tar en lång vaxveke, som hon fänder vid lampan, och fänder sedan med densamma grenljuset i silfverkandelabern vid drottningens säng. Drottningen stirrar på ljuset en stund och säger sedan hastigt: "Vi måste spara. Folket har icke bröd" och blåser ut ljuset.

Tärnorna komma; två bära glödheta sängvärmare och den tredje bär nattölet i en stänka, innesluten i ett med ull och vadmal vadderadt fodral. En af tärnorna uppvärmer bäddarna med sängvärmarna och de andra två afkläda drottningen hårklädseln och klädningen, hvilka de lägga på hyllor i de praktfullt snidade skåpen; slöjan och den gyllene hårkransen ordnas på ett särskildt hyende, under jungfru Thyras öfverinseende. Därefter påkläda de drottningen en fotsid nattkäpa och ordna ett mörkt dok öfver hennes hufvud. Hon afskedar tärnorna och sätter sig att läsa vid lampans sken. Tärnorna gå, efter att vid dörren ha gjort sin allra djupaste nigning.

Jungfru Thyra ordnar med åtskilligt för drottningens bekvämlighet, utan att denna, som sitter djupt försunken i tankar, tycks märka hennes närvaro. Slutligen frågar Thyra, om det är något drottningen befäller. Drottningen vaknar upp ur sitt grubblande, klappar vänligt hennes hand och säger med ett smärtsamt leende: "Ack, hvad båla mina befallningar! De fattiga förtryckas och dagligen får jag erfara hur mina högst betrodde föra mig bakom ljuset. Hvad kan jag svara min herre och domare, när jag skall göra räkenskap för mitt fögderi? — — — Jag är trött, trött in till döden!" Hon brister i gråt.

Thyra sjunker ned vid drottningens fötter och kysser ömt hennes händer. Hon kysser Thyra på pannan och säger: "Gå till ro, kära barn, sof, du, som kan sova." Hon pekar på de guldstickade kronorna på sängdraperiet, på de förgyllda kronorna på hennes stol, på de broderade kronorna på dynan, hvarpå hon sitter, på mattan, hvarpå hon trampar, på bokens pärm, hvori hon läser, på föremålen rundt omkring henne och säger ångestfullt: "Kronor, kronor, kronor!... Hvarl jag vänder mig har jag dessa ständiga påminnelser om det förfärliga ansvar som hvilar på mig." Hon lyfter sina händer mot höjden och suckar: "Gud vare mig nådelig!"

Nedifrån borggården hörs väktarens rop: "Klockan är tolf slagen. För eld och brand och ljufvars hand bevara Gud båd' stad och land. Klockan är tolf slagen".

Ännu ligger drottningen på knä framför krucifixet.

ATTEN VAR LANGT FRAMSKRIDEN. Folkmassorna hade skingrats, gatorna lägo öde och tomma. Endast då och då passerade någon enslig vandrare, som ville hälsa det nya året under stjärnorna.

Palazzo Vecchios smärta spira aftecknade sig tydligt i det klara månlyuset, som äfven göt sitt silfver öfver Benvenuto Cellinis härliga Perseus och öfver gestalterna i nischen utmed Uffizierna.

Tvenne sängångare kommo fram från en sidogata till rådhuset och fortsatte nedåt via Lung' Arno. — Mästare! en klar och ungdomlig stämma bröt tystnaden. — Mästare! och den ene af de båda nattvandrarne stannade framför Dantes staty — tycker ni inte, att alla dessa stora män helt smälta samman med den tid de representera? Hur sluten i sin inre värld Dante står där. Liksom Gud på första skapelsedagen skiljer han ljuset från mörkret, ty det var han, som fördref medeltidens mörker och öppnade vägen till andliga ljuskällor. Och betrakta Lorenzo il Magnifico! Hvilken på en gång stolt och fördärfvad företeelse! Det är fjortonhundratalet lifselevande, om man icke utesluter Leonardos gudauppenbarelse.

Och betrakta Michel-Angelo och Galileo! Äfven de kunna utgöra symbolen för ett tidsskede. Michel-Angelos sekel utmärktes för skapande kraft. Den nya världen uppstod och fria andar afskakade slafoket för att själfva forma sitt öde. Med Galileo grundlades den rena vetenskapen. — Och sjutton- och adertonhundratalet? afbröt den andre. — Om du finge välja fritt ett par stora män i hvilket land som helst, hvilka skulle du då placera i de båda sista nischerna?

— Voltaire och Nietzsche, svarade ynglingen utan tvekan. Och fortsatte med stigande entusiasm: — Hvilken storslagen ande var icke Nietzsche! Det är honom vi ha att tacka för individualismens läror, jag menar individualismen i dess enda vackra form, ty Nietzsche fordrar oerhördt mycket af sin öfvermänniska, och det är endast narrar och verkligt fattiga i anden, som kunna missuppfatta hans läror. Icke sant, mästare? Äfven ni. . . ynglingen afbröt sig helt plötsligt liksom förbryllad öfver sitt långa tal. — Naturligtvis, svarade mästaren efter en kort paus, naturligtvis erkänner äfven jag Nietzsches storslagna idéer och ädla tankar, men det är inte bara det. . . Han bet af meningen. Bytande om tonfall återtog han:

— Det är en gudomlig natt. Låt oss fortsätta ända upp till Piazzale Michel-Angelo!

— Jag ville just föreslå det, men fruktade för att ni var trötta. Det låg ett uttryck af sonlig vördnad och tillgifvenhet i ynglingens stämma. — Den vägen tröttrar mig aldrig.

De återtogo sin promenad.

Arno låg där glittrande som ett silfverband, lindrande som Vintergatan. Ofvanför den lilla kyrkan San Miniato strålade stjärnorna, längst bort i bakgrunden reste sig det stolta, snöhöljda Vallombrosa.

— Jag ville säga nyss, återtog mästaren, som blifvit stående på ponte alle Grazie att beundra det nattliga skådespelet — jag ville säga, att man lefver icke blott af stora idéer. — Det vill säga? Häpnad och ångest stredo om herraväldet i ynglingarösten.

Mästaren såg på honom med sin genomträngande blick, och hans mun, som bar ett smärtans drag, log ett mildt och godt leen-

de. Han svarade med en fråga: Min son, håller du alltfjämt fast vid dina framtidsplaner?

Ynglingen rodnade häftigt. — Hvarför frågar ni det? Mer än någonsin håller jag fast vid dem. Jag ville just i kväll, men. . . Men? Den andres blick vek icke för en sekund ifrån det unga anlete han hade bredvid sig. Sedan långa år hade han dagligen studerat denna breda, öppna panna, dessa flammande ögon, denna mun med sitt på en gång veka och trotsiga drag. Nu såg han en åder på tinningen svälla, läpparne skälfa. . . Han lade sin hand på hans axel. — Lugna dig. . .

Ynglingen drog sig tillbaka med en häftig rörelse, ofrivilligt rätande på sin kraftfulla och smärta gestalt. — Mästare! utropade han — sedan länge hade jag drömt om denna afton som en belöning efter årets studier och mödor.

Jag ville tala med er som jag aldrig förr haft mod att göra det. Jag ville ge uttryck åt all min beundran och tacksamhet. Jag ville blotta mina hemligaste tankar. Jag ville säga er allt, som rör sig inom mig. Ty det är ni, som ländt gnistorna i min själ, det är ni, som öppnat mina ögon för hvad som är stort och ädelt och ni, Ni! — den vibrerande stämman genljöd i nattens tystnad — säger, att man lefver icke blott af stora idéer. . . Har ni då ljugit hittills? Ni har då ljugit, då ni sagt mig, att man måste vara beredd att offra till och med lifvet för en stor och ädel tanke!

Den andre smålog. — Har jag någonsin talat med dig om framtidens mänsklighet? frågade han. — Hvarför frågade ni det? sporde ynglingen häpen.

— Jag skall säga dig det, men helst promenerande. . . Vi skola väl inte tillbringa hela natten på den här bron, inte sant?

De veko af mot piazza delle Moline.

— Den där himlakroppen — mästaren visade på månen — har fått lyssna på mycket högstämmt tal om den kommande mänskligheten, men jag, inte sant, har aldrig talat med dig därom?

Ynglingen tycktes söka i sitt minne. Jag minns inte, sade han osäkert. — Det är just individualisterna, fortsatte den andre, som drömma om den kommande mänskligheten och om den lycka, som skall falla på dess lott. Med glödande färger beskrifva de en fantastisk värld, bebodd af fullkomliga och lycksaliga varelser, om än icke njutande den slags lycksalighet man möter i fra Angelicos Paradis. . . Å nej, någonting ganska skildt därifrån!

Individualisterna — mästaren drog djupt efter andan — sluta med att bränna sina vingar. Se på Nietzsche! Och det på grund af en väsentlig brist i deras religion.

— Hvilken?

— Bristen på medkänsla.

— På medkänsla! utropade ynglingen. Jag förstår inte riktigt, hvad ni vill säga därmed.

— Någonting i hög grad enkelt. Hur öfverlägsna och stora vi än kunna vara ha vi inte rätt att isolera oss från den lidande mänskligheten för att drömma om en framtid, som måhända aldrig skall komma. . .

Ynglingen såg upp på mästaren, som stannat vid foten af den långa trappan till Piazzale Michel-Angelo.

Hur hade han, om än för ett kort ögonblick, kunnat tvifla på denne sin andre far?

Som hade han läst ynglingens tanke, återtog mästaren: — Låt oss ta en kärleksfull far som exempel. Han lefver inte i tanken på barnbarn och barnbarnsbarn. . . Det är för

KOSTYMER

för 5 kronor stycket är väl billigt? Sänd Eder gamla smutsiga, nerfläckade kostym i och för kemisk tvätt och prässning till **Orgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B.**, Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kopia- och Tryckpapper samt kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

sina barn han arbetar och sträfvar, det är för dem han söker förädla sig själf, hos dem nedlägger han alla sina förhoppningar —

En skald — en tänkare — en stor begåfning, som känner sig ha en mission att uppfylla, som vill utså goda frön, han får icke lefva utanför sin egen tid och blott hänge sig åt utopier. Därmed skapar han ingens lycka och i så fall — till hvad ändamål profeterna om framtidsmänniskornas lycka? Kanske för att en dag bli beledad af generationer, som skola komma?

Mästaren andades tungt efter ansträngningen att stiga uppför de sista, höga trappstegen.

— Aldern, som ger sig tillkänna, sade han leende och fillade: Som väl är ha vi icke långt kvar till en plats, där vi i all bekvämlighet kunna sitta och se ut öfver vårt Firenze.

— Tro inte, att jag vill förneka ett stort snilles makt och genomgripande inflytande. Men jag upprepar ännu en gång: man lefver icke blott af stora idéer. Om de stora idéerna icke äro åtföljda af ett hjärta, som klappar — — —

Ett rikt hjärta har många gånger uträttat underverk, medan en begåfning, äfven den mest lysande, men kall, endast kunnat utöfva ett efemärt inflytande.

Du nämnde Dante. Sex sekel ha snart förrunnit sedan hans bortgång, och hans namn har endast blifvit större, mera älskad och vördadt. Dock ser jag ännu en annan gestalt resa sig bredvid honom, hvars namn likaledes lefvat århundraden igenom. Det är icke här fråga om snillet makt, men den sublima personligheten.

Hans namn ihågkommes icke med akademiska tal och det flaggas icke till hans ära. Det blomsteraltare, som hvarje årsdag af hans död reser sig på platsen, där hans kropp brändes till aska, talar bättre till massan, som hejdas ett ögonblick i sin eviga brådska och tycker sig förnimma lärksång i höjden.

Savonarola var icke något sekularsnille, men hans bortgång inspirerade Michel-Angelo till hans Pietà och kom Botticelli att för allid lägga ned sin pensel.

Mästaren tystnade tankfull, under det ett leende, som tycktes tala till flydda dagar, upplyste hans drag. Han såg därpå upp på ynglingen, hvilken leendet icke undgått. — Jag kom att tänka på de prof på uppoffring jag bevitnade fyra år tillbaka i de af olyckan hemsökta trakterna. — Ja, jag minns, att ni reste dit.

— En individualist säger i en af sina böcker: "Medan enligt plikt läran en Beethoven bör ge sitt lif för att rädda en idiot, menar lyckoläran att hela idiotanstalten må gå under, om det är oundvikligt för att rädda en Beethoven!" Jag vill inte påstå detta vara illa funnet, men om det blefve en dogm, skulle världen få ett ännu mindre antal hjältar.

Hvem skulle mer kasta sig i flammorna för att rädda sin nästa? Måhända skulle hvar och en i det afgörande ögonblicket anse sig vara en Beethoven och den nödställda en idiot. Till mänsklighetens heder ha vi dock ännu dessa utvalda, hvilka, om de än icke kunna vara okunniga om det egna värdet, i alla fall äro färdiga att offra sitt lif för andras.

Jag bevitnade hur en genialt begåfvad man, framstående såsom vetenskapsman, älskad som lärare, lycklig make och fader utan ett ögonblicks tvekan ilade till hjälp och bistånd.

Och allt kunde och ville han. Han både

Du, vinter.

DU ÄLSKADE VINTER, SÅ KOMMER DU
tillbaka.

Ditt lugn och din läkedom ånyo vill jag
smaka

och sjunka, sjunka djupt i dina dimmoda-
gars ro.

Min ändlösa gata med storstadsperspektivet,
vid det skola dagligen synerna och lifvet
tre, fyra hvita timmar före skymningen bo.

Jag ser de sista våta gula bladen sig röja
i parken, men spöklikt, ur din gråtöckenslöja
som ur fördolda världar, och plötsligt jag hör
en klockklang, som stark genom rymderna
gjuter sig,

men tornet däruppe i dimmorna sluter sig,
och blicken studsar åter och glider utför.

Den ändlöst raka gata, som skall eka af
stegen,

den ensliga färdeväg, som alltid var min
egen

i regnstilla helgdagars ljusgråa fred
— dess öderymd, som hjärtats gamla hem-
ligheter visste,

skall spegla ånyo det jag har och jag miste
och blicka förströdd på en vandrare ned.

Ditt hvita blinda öga skall sluta sig och
slockna,

din Thuleskymning tungsint mellan knutarna
tjockna,

mörk blåst stöter hårdt kring stenkolossers
hörn.

Men inne bland mitt bonade rums draperier
den gröna lampan skiner lugnt på blom-
fantasier,

och blåstens klagan dör långt bort hos sa-
gans hvita björn.

Och kommer du, vinter, som sedan ej skall
sluta,

hvem korar du värdig att genom åren njuta
med dagens verk bakom sig, betraktel-
sens ro?

Hvem skänker du en gata åt lifsperspektivet,
där än kanske synerna och drömmarne och
lifvet

tre fyra hvita timmar före skymningen bo?

Skall då han se de sista gula bladen sig röja
från världsträdets grenar ur din gråtöcken-
slöja

men halft som fantomer?... och plötsligt han
hör

den klockklang, som ned genom rymderna
gjuter sig?

Men tornet däruppe i dimmorna sluter sig,
och blicken glider maktlös som alltid utför.

FREDRIK VETTERLUND.

organiserade och anförde hjälptrupper, arbetade själf med hacka och spade bland ramlande murar, opererade eller förband de sårade, hade ett uppmuntrans ord till alla och en hvar. Och han liksom mångdubblade sig själf. Ena dagen var han med om utgräfningar i Messina, den nästa förde torpedbåten honom till Reggio, så var han

i Scilla och delade lifsmedel åt de hungerande eller tog själf del i uppförandet af bacracker. En gång såg jag honom kasta sig i vattnet för att rädda ett drunknande barn, en annan gång, hur han lät fira sig ned i en djup håla, hvarifrån ett svagt och halfkvädfdt rop om hjälp trängde upp. Hvarhelst hans arm och hans hjärta kunde bestå ett prof, slod han färdig.

Den enda gången jag hörde honom nämna sin son var i dessa ordalag: "Kunde jag blott ha tagit honom med mig hit och gifvit honom detta elddop!"

Och dock hade han kunnat tänka — om han varit en renlärig individualist —: min tillvaro är alltför dyrbar att kasta bort för — Gud vet hvem!

Men Pietro Castellino reste lugn och modig, fullt medveten om ögonblickets vikt, förande med sig en hel skara unga män för hvilka han blef det ädla föredöme, som väcker och hänför.

Mästaren tystnade. Ynglingen sprang häffigt upp. Hans anlete brann som i feber och ögonen flammade. — Jag börjar förstå! utropade han. — Mästare, jag börjar förstå!

— Jag visste, att jag inte hade misstagit mig på dig, svarade denne med ett lugnt småleende. — Men sitt ned igen, låt oss fortsätta vårt samtal. Natten är ändå tillspillogifven. Det dröjer inte länge, innan morgonstjärnan lindrar fram! — Du vill alltså på fullt allvar ägna dig åt din dikning?

— Ni vet, mästare, att jag sedan långa år blott haft ett mål och en tanke. Om ni vågar uppmuntra mig — — —

— Vi känna hvarandra sedan åtskilliga år tillbaka, sade mästaren och strök betänksamt sitt långa, gråsprängda skägg. — Du har studerat på allvar, du har skaffat dig goda kunskaper och behärskar formen. Men hvad som betyder mer: du har en eldsjäl och ett rent hjärta. Dock är det inte nog!

— Jag fruktar, att jag inte motsvarar edra goda tankar om mig, men äfven om så vore förstår jag nu, att det inte vore nog.

— Sången är en gudomlig gåfva, men det är icke nog att liksom lärkan stiga mot skyn om man icke blott vill fröjda utan äfven slårka. — Man måste kunna leda mänsko-hjärtat, hvilket icke är möjligt med att isolera sig från den öfriga världen. Det är nödvändigt att känna det mystiska band, som förenar hela mänskligheten till en enda, stor familj. — —

Men, kom väl ihåg! Det får icke vara den iskalle iakttagaren, som af studieskäl kastar sig in i lifvet. Åh, jag känner dem, de där spårhundarne, ständigt på jakt efter ett ämne till en novell, ett uppslag till en roman, en tragisk händelse till ett drama — ständigt färdiga att förråda hela världen och enhvar vid första tillfälle!

Sången, som styrker och fröjdar, får icke ha svaga vingar. Starka måste de vara, starka och samtidigt bära morgonrodnadens färger. Dagens förkunnarska är måhända dyrbarare för de flesta än dagen själf. — Se, stjärnorna blekna och himlen ljusnar! Årets första gryning kommer rosigt och löf-tesbringande.

Min son, den synes mig en bild af dig själf. Tveka icke längre! Uppgiften väntar dig!

Mästaren slöt ynglingen intill sig i en fast omfamning och kände hans hjärta klappa våldsamt mot sitt eget.

Under tystnad återvände de till den ännu sofvande staden.

ASTRID AHNFELT.

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON

J. SIMON,
PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

K. ANDERSON

KAFFESERVISER

silfver, nysilfver, utsökta modeller.

Praktikafalag, ringmått gratis.

KUNGL. HOFJUVELERARE.

JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19—21.

Från scenen och estraden

Fröken Anna Behles elevuppvising i Musikaliska akademien. Egyptisk fris, komponerad af fröken Eivor Hedvall.

TEATRARNA HA HÄRDA DAGAR i julveckan. Hvem hinner gå på teatern, när alla tankar koncentreras sig på julstök och spring i butikerna så lång dagen är. Därför slunga herrar scendirektörer ut den ena nyheten efter den andra i medio af julmånaden — allt för att locka pengar ur stockholmarnes lättöppnade börsar.

Södra teatern kom för några aftnar sedan med en bit dramatik af E. Walter Hülphers, "Kärnfolk", byggd på ett par präktiga novellmotiv ur Pelle Molins "Ådalens poesi". Jag får dock tillstå att så stor njutningen än är att läsa dessa klassiska skisser ur norrlandsmänniskornas lif, så föga motsvarar den sceniska bilden diktarens gestaltningkonst. Med allt erkännande af en och annan scens både starka byggestämning och dramatiska puls, kan man icke värja sig för ett intryck af grof, fantasilös teater inför det mesta af styckets innehåll. Något får nog skrivas på den dramatiska transponeringens konto, men det mesta faller på utförandets brister. Spelet gick på sin hals; ibland blef det träff, men oftare bom. Ett odeladt erkännande bör dock hr Helge Karlsson ha för sin bondfigur, som var äkta ända in i märgen.

Folkteaterns nyhet, "Sommarlif på Djurgården för 50 år sedan", är egentligen en gammal pjäs af Frans Hedberg, hvar till manuskriptet i decennier lär ha varit försvunnet, men nu åter bringats i dagen. Det måste dock räknas till den skicklige författarens svagare verk och har dessutom blifvit så illa åtgånget af fiden, att funnes ej några roliga kupletter och främst hr Eugen Nilsons mästertliga föredrag af desamma, skulle

dessa gamla stockholmare och deras naiva färd på tiljorna inte vara att uthärda.

här, men hade hon aldrig kommit hit, så skulle vi heller ingenting förlorat i konstnärlig valuta. Har jag inte rätt, herr grefve?

*

Fröken Anna Behles uppvising af hennes dans elever på Musikaliska akademien blef en stor succés för den skickliga lärarinnan och hennes graciösa adept. Här fanns publik och entusiasm i fullaste mått. Men så skänkte också af tonen från början till slut en estetisk njutning af yppersta slag. Förtjusande var småttingarnes rytmiska gymnastik, och deras dansnummer gingo med en smidighet och naivitet, som lämnade ett oförgäligt intryck. De vuxna elevernas gymnastiska prestationer och gestöfningar intresserade ej mindre; men förtjusningen hos publiken kulminerade inför den Griegska dansfantasi med artisen Einar Nerman i det manliga partiet, den af två unga flickor yllerst graciöst utförda balettscenen ur Glucks Don Juan, Chopinvalsen, Inventionen af Bach och slutligen den uttrycksfulla "egyptisk fris", som utfördes vid dofva pukslag. — Några bilder

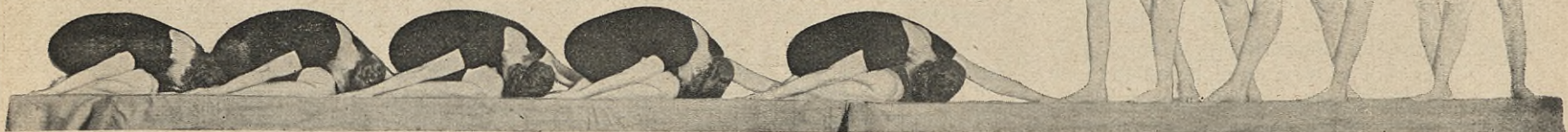

Dansfantasi. Den manliga eleven artisen Einar Nerman.

Efter "Madonnans juveler", som man får anfaga blir en repertoaropera, har en fjärranväga sångerska, fru Marguerite Gauntier-Wennergren, upplärdt som gäst på vår stora lyriska scen. Hon har hittills sjungit "Madame Butterfly" och Mimi i "Bohème". För att betygsätta hennes konst behöfvas inga af språkets superlativer. Hon är en medelgod sångerska rätt och slätt, en utilitet, som sköter sig och sin lilla röst omsorgsfullt på scenen. Ingen bör missunna henne hennes önskan att få sjunga

från den vackra uppvisningen få här fullständiga dessa i pressläggningsminuten nedkastade rader.

ARIEL.

Egyptisk fris. — A. Blomberg foto.

Zenith's Växt-Margarin är det förnämsta!

Kvinnorna

och Baltiska Utställningen.

SAMLANDET AF MATERIAL TILL kvinnornas bygge på Baltiska utställningen pågår med allt jämt ökad ifver. Tidens knapphet gör att arbetet måste forceras på alla händer och kanske ger detta blott en önskvärd kläm åt detsamma.

Arbetet på den ekonomiska grundvalen är ännu icke slutfördt, men centrum i Stockholm har lyckats sprida intresset öfver hela landet, och det är frukterna af denna agitation, som nu samlas i fru Hellströms kassaskrin med tusen kr. den ena dagen och tusen den andra. Hittills ha närmare 25,000 kr. influtit. Man har därför godtt hopp, förutsatt intresset håller sig uppe, att verkligen lyckas i den dryga uppgiften att ekonomiskt säkerställa företaget.

I allmänhet har man valt att anordna fester för att samla penningar, en form, som ju är lämplig också därigenom, att kunskap om utställningen samtidigt sprides. Skioplakonbilderna öfver såväl Arsta som hela Baltiska utställningen gå sin rond öfver landet, outhärliga på festprogrammet. Den långa listan på platser, små och stora, där fester hållits eller skola hållas, vittna om en lifaktighet, som inte kan annat än glädja dem, hvilka tagit sig saken an.

Af de föreningar, hvilkas utställningar komma att förete en från de öfriga afvikande typ, nämna vi först svenska skolkökslära-
nornas förening.

Under förutsättning att deras ansökan om ett statsanslag på 3,000 kronor beviljas, komma skolkökslära-
nornas att anordna ett hemkök å nedre botten af Arsta bakom de stora utställningsrummen. Man vågar nog hoppas att anslaget beviljas och planen blir realiserad, ty det kvinnliga arbetet på den husliga ekonomiens område brukar stå väl till boks hos myndigheterna såsom på en gång legitimitet och betydelsefullt.

Själfva köksinredningen kommer att bli resultatet af en täflan mellan föreningens medlemmar, hvilka få inkomma med förslag både till hela inredningen och detaljer af densamma. De förslag, som styrelsen anser mest praktiska, komma sedan att utföras. I detta mönsterkök, om hvilket vi vänta, att det skall ge nya uppslag till hushållsarbetets förenkling, komma afgiftsfria demonstrationer att ges i billig och god matlagning af några alternerande lärarinnor. De intresserade husmodrarna få från bankarna i kökets borte del följa experimenten och afsmaka resultatet. Äfven föredrag rörande husmoderns arbete komma att hållas, särskildt då, som under landbruksveckan. Många landbor antagas komma till utställningen. Malmö gasverk förser köket med gas, ledningar och gasspis. Försök med ett nytt slags fotogen-
spis som på landsbygden skulle ersätta gas, kommer också att göras.

Utom detta kommer föreningen att anordna

en utställning med redogörelse för sin verksamhet, fotografier och tabeller påvisande skillnaden i pris mellan färdigköpt och hemlagad mat och andra lärrika sanningar.

Innan vi lämna det husliga området kunna vi anföra såsom en intressant nyhet att matlagningen i Arsta-restaurantens kök, som ligger intill hemköket, kommer att ske i allmänhetens åsyn, då stora glasfönster vetta från utställningsrummen till köket. Det anses ju i allmänhet vackert att göra godt i tysthet, och många af våra restauranter i detta land ha nog vägande skäl att hylla den principen. Men när Årstarestauranten slår in på hittills nya banor, kan det dock endast glädja oss. Att följa kökets arbete och iakttä hur det reagerar inför ens egen beställning bör bli minst lika roligt som att gå på biograf.

En annan utställning af mera åskådligt slag blir svenska allmänna Barnmorskeförbundets. Man ämnar mot obstetrikens allra nyaste hjälpmedel ställa en del relikter från hundra år tillbaka för att visa den oerhörda skillnaden mellan nu och då och vetenskapens framsteg på området.

Samma sträfvan att framhålla utvecklingen på olika områden ingår för öfrigt äfven i de andra föreningarnas afsikter. Föreningen af kvinnor i statens tjänst ger en jämförelse mellan förhållandena för 5 år sedan, då ingen kvinna var ordinarie vid centralt verk och nu, då cirka 200 äro det. En längre historia att se tillbaka på ha såväl Flick- och samskoleföreningen som Sveriges folkskollära-
ninneförbund, hvilka utställningar dock ännu icke till sina detaljer äro bestämde. Det blir historik, tryck och statistik. Det samma gäller kvinnoklubben och föreningen Vak-
samhet.

De två föreningar, som ha att sörja för den konstnärliga utsmyckningen, äro Handarbetets vänner och Svenska konstnärinnor. De senare komma att utställa i konsthallen i egenskap af förbund, men ha lofvat att dessutom med taflore och skulpturer pryda Arsta, dit de ju också höra. Handarbetets vänner utställning blir den textila utsmyckningen af klubbbrummen och biblioteket i öfre våningen. Klubbbrummen bli Fredrika Bremer-rum med gamla hvita möbler. Föreningen är ju genom sin ledarinna fröken Wästberg, som samtidigt är en drifvande kraft i utställningsarbetet, så nära förenad med Arsta, att den nog inte kommer att spara sina gobeliner och broderier, när det gäller att få utställningen så tilltalande för ögat som möjligt. E. W.

Spalten om böckerna.

N RECENSIONSARTIKEL MIDT i helgen har kanske nog så kläna utsikter att uppmärksammas af den allmänhet, för hvilken bokanmälningarna egentligen haft att ge riktlinjer i afseende på stundande julklappsinköp. Det skulle dock vara skada, om inte den intresserade delen af Iduns läsekrets finge sig påpekad ännu ett par volymer att taga vara på, och bland dem i första rummet *Essayer* af John Landquist. Det är visserligen min afsikt att på nyåret något utförligare återkomma till denna bok, hvilken endast alltför sent uppträdt på den s. k. julmarknaden och ju i det hela är rätt oberoende af denna, men då en och annan redan dagarna strax efter jul förde ställa sina steg till boklådorna i och för utbyte af misshagliga presenter, ville jag till deras tjänst skynda nämna det gedigna och fängslande arbetet af vår i mitt tycke ovedersägligen förnämste unge essayist.

Det ges hos Landquist, vid sidan af den kunnige och skarpsinnige kritikern också en poet, och däri ligger väl nyckeln till det behag man erfar vid läsningen af hans verk. Fantasi har adlat och besjälaf hans syn på ämnena, och värme strålar ut af hans ord, också när han med kritisk skärpa ställer sig undersökande, skeptisk eller som domare. Det har efter Leverfin i vår kritiska litteratur fullkomligt saknats, detta drag af mänsklighet, af kärlek till objektet, af intimare intågande på intuitionens väg. Där står Landquist som den bortgångnes ende arftgare, väl från begynnelsen stilistiskt påverkad af honom, men med tiden allimer sig själf i såväl stil som synpunkter. Det skall bli oss ett nöje att möta honom, när han en gång närmar sig vår egen tid, hvars uppslag, hvars ännu jäsande eller redan bestämmande element han bör vara skickad att lyckligt fixera. I den föreliggande boken har han emellertid af det fullt moderna i tiden blott rört vid Henri Bergson. De öfriga studierna äro ägnade Jean Jacques Rousseau, Björnstjerne Björnson, Victoria Benedictsson, Oscar Leverfin, Tor Hedberg, samt till slut några tänkvärda sidor om Diktens originalitet.

Från de tre små digra orden härofvån, "vår egen tid", föres tanken helt osökt, om äfven en smula spörjande öfver till årets nobelpristagare i litteratur, den hinduske diktaren Rabindranath Tagore. Denne Tagore, tänker man, denne Tagore som skrifer på bengali och öfverförts till Europa af några förtjusta engelsmän, hur pass djupt tangerar han väl vid eller bottnar han i det, som rör, upprör eller danar oss, tjugonde seklets västerländska barn? För att bilda oss något omdöme om den saken äga vi, förutom tidningsartiklar, Gitanjali (eller sångoffer), i öfversättning från engelskan af Andrea Butenschön, och det må sägas, vidare ymniga eller afgörande bli ej intrycken.

Härmed vill jag långtifrån uttrycka någon kritik af Svenska Akademiens beslut. Är det meningen att låta Nobels stiftelse komma hela den civiliserade världen till godo, utan fruktan att skapa prejudikat för tungomål, hvilka stå prisutdelarne och deras rasfränder alldeles fjärran, så är tanken i sig själf vacker. Det finns intet skäl hvarför vi skulle sätta oss själfva och vår kultur öfver en hindu eller en japanes och deras odling såsom sådana, och det har påpekats, att Tagore i sitt hemland och öfver miljoner människor där öfvat det största, det bästa infly-

Intet svenskt hem,

som vill stå i kontakt med vår samtids ledande kulturella krafter på olika områden kan undvara

IDUN

för
1914.

"Det kvinnliga framåtskridandets specialorgan, en tidning, som bringar och väcker idéer öfverallt dit den når, som på allvar tagit uppgiften att af allt man bringar till offentliggörande utvälja det bästa" — för att citera en Stockholms-tidnings nyligen gjorda uttalanden om

IDUN

illustrerad tidning för kvinnan och hemmet, på hvilken ni därför genast bör prenumerera.

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Alla thévänner måste pröfva

Kobb's Zaryana Thé.

1/4 kg. bleckburkar 1.50. 1/8 kg. paket 0.75.
Till salu i alla finare speceriaffärer.

fande. Men för ögonblicket äga vi, den svenska allmänheten, föga mer än Andrea Butenschöns språkligt ganska oplastiska översättning att ty oss till, och det är förlåtligt, om man stannar afvaktande.

Utan tvifvel äro dessa offersånger eller hymner präglade af en ädel och åtbördsfri skönhet. De spegla ett lynne af kontemplativ och andaktsfull ro, af oskuldfull hänförelse. De bäras af en ovärldslighetens och enkelhetens poesi, som sällsamt svalt och förändligande påverkar vårt hjärta, bringar hvila och glömska af allt ondt. När Tagore talar om eller närmar sig barnen — och jag tänker nu särskildt på några tolkningar af Per Hallström i en daglig tidning — får han ett underbart behag, en rörande, den ljufvaste omedelbarhet. Men ehuru jag ej tviflar på, att Tagore för en tid kommer att bli på model hos oss, liksom här och hvar i det på sina egna gudar momentant trötta Europa, har jag tills vidare svårt att tro på någon djupare betydelse af en hans insats i vårt kulturlif, utöfver den inre befrielse, som ren skönhet alltid skänker. Sådan han hittills visat sig för oss, är och förblir han en ädel gäst, som snart drager vidare. —

Från denne högättade främling och till tvenne helt prosaiska gamla bekanta blir det oss nu nödvändigt att taga det långa steget. Artur Möller publicerar en samling noveller, *Ansikten*, lättläst gods, men roligt nog, ofta med en kvick udd, alltid soigneradt, buret af en elegant och salongsmässig, inte så farlig skepticism, som ingalunda utesluter känsligheten, där den passar. Artur Möller har god hand med hvad han gör, och om man nöjer sig med att stanna på hitsidan gränsen till de djupare synpunkternas eller analysernas område, har man i honom bättre sällskap än i flertalet odlare af den korta, situationsskildrande novelletten. —

I *Virveln* ger Maria Sandel prof på samma sympatiska egenskaper som tidigare i *Familjen Vinge*. Det är nu liksom förut figurer och scenerier ur arbetarklassens lif och framställda med samma känsla, idealism och förmåga i återgifvandet af lefvande smådrag. Denna senaste roman äger dessutom, om man så vill, ett plus af intresse i berörandet af storstrejken 1909. Men kunde författarinnan samla sig till en verklig, genomkomponerad roman, där hon energiskt fullföljde ett enda hufvudmotiv, i stället för att försöka få med så många bimotiv som möjligt, gjorde hon sin obestridda begåfning den bästa tjänst. I *Virveln* t. ex. finns ett uppslag: *Magda* och hennes historia. Ett annat uppslag: *fabriken Malvan* och dess värld i världen. Men af intetdera få vi ut någon fullstöpt bild. *Virveln* är kanske bättre som litteratur, mer artistiskt drifven än *Familjen Vinge*; men någon ny sida af Maria Sandel uppenbarar den ej. —

Jag uppehöll mig så pass utförligt vid Segrare af *Gustaf Janson* för några veckor sedan, att jag i dag kan inskränka mig till att nämna en ny efterlämnad bok af honom: *Ons herre*, med ämnesval utifrån Stockholms skärgård, där han förut hämtat stoff till en af sina mest lyckade novellsamlingar, *On*. —

Här ett par andra böcker, hvilka jag ej hunnit läsa, men ej mer vill skjuta upp att ge anvisning på. Först och främst *Karl Erik Forslund: Blomsterskisser* och annat, antagligen en välkommen julklapp för den populäre författarens många vänner. Vidare: *Tuluskogen* af *Gubben Noak* (K. O. Ekström), hvilken af

Elf Norrbro presenteras som en pionjär för Norrlandsförfattarne, död 1886. Af en flyktig blick att döma, var det skogsfolks- och jaktlifsskildringar *Gubben Noak* skref, och en illgrinande björn pryder minnesupplagens första sida. — Och så dessutom *Gods vänner*, trogna grannar... af *Anders Eje*, små skisser och humoresker från när och fjärran.

En bok har blifvit mig tillsänd från Amerika. Det är *Dikter af Wilhelm Sundelöf*, svensk kyrkoherde i Boston. Dessa dikters innehåll är delvis af rent religiös karaktär, delvis stämningar, fosterländska hälsningar, tillfällighetspoem. Boken är vackert utstyrd och anbefalles den icke alltför litterärt kräsna publiken.

Slutligen ha utkommit *Upsalaberättelser af Albin Ytterlund*, såvidt jag i en hast kunnat se refererande förfallopplopp ur studentkretsar, möjligen i något moraliserande syfte; samt *Guldets Gåvor af Julia Svedelius*, där man redan efter det flyktigaste bläddrande — tiden har ej medgifvit mer! — blir alldeles på det klara med ett dylikt syftes befinnande.

MARIKA STJERNSTEDT.

Den glada Delsbostintan — i borgerliga lifvet doktorinnan *Ida Gawell-Blumenthal* — har gifvit ut en julbok "*Från hembygd och färdvägar*", som vi vilja på det varmaste anbefalla åt enhver älskare af friska lifsskildringar. Här finns godt humör och ett varmt hjärta och framför allt en känsla för hembygden, som gör boken dubbelt sympatisk. Delsbostintans förmåga att berätta från estraden är välbekant och högt skattad. Som författarinna torde hon inte bli mindre välkommen hos sina landsmän.

En lifslång tjänst.

VÅR KÄRA SOFIA Albertina Nilsson fyllde denna julafton åttio år. Femtiosju af dem har hon ägnat åt en och samma familjs tjänst, med en trohet, en kärlek, en lojalitet, för hvilken jag icke kan finna uttryck. Som tjugutre-årig flicka staddes hon af min fader, rådman N. H. Quiding i Malmö, då ännu ogift. I april

1856 tillträdde hon tjänsten, ungefär samtidigt med att hennes husbonde ingick förlofning med min moder, *Anna Catherine Åkerblom*, och i slutet af maj hälsade hon sin nygifva matmoder välkommen. Med dem framlefde hon sedan sitt lif, delande deras sorger och deras fröjder. I all sin enkelhet och anspråklöshet var det ett stort hem, där hon bar den drygaste delen af arbetsbördan; i jämförelse med nutidens bostadsförhållanden nästan en liten landtgård, med elfva rum, uthus, trädgård och hönskötsel, med slakt och mycket annat hemarbete, som numera ej finnes. Hon blef de båda döttrarnas förtrogna och lekkamrat, den enas efter den andras, ty det var långt mellan bådas barndom. Alla mina erfarenheter, alla mina fantasier nedlade jag i hennes sympatiska hjärta, isynnerhet de senare, som jag ville spara för familjekritikens strängare omdöme. De stunder då Sofia kom in för att bädda voro mina käraste lekstunder; men det har också sagts att aldrig bädd-

ningen af fyra sängar tagit så oproportionerligt lång tid!

Den familj, hvars uppkomst och utveckling hon sålunda med troget deltagande följt, såg hon äfven åldras och dö, och i sjukdomens dagar var hon en ovärderlig, alltid tålig, aldrig svikande hjälp. En efter en gingo de bort, hennes gamle käre husbonde, husmodern, på hvars grafsten hennes barn skrefvo inskriften: "*Välsignadt vare ditt minne*" — några år senare äldsta dottern, efter ännu några år hennes matmoders gamla syster, sedan 1863 medlem af familjen.

1901 fick Sofia Nilsson på min begäran Sällskapet *Pro patrias stora medalj* i guld.

När min man och jag kort efter vårt giftermål flyttade norrut, stannade hon kvar i Malmö, hennes födelsestad, från hvilken hon aldrig annat än kortare tid varit skild. Men när några år senare en liten gosse kom till oss, kom hon för att se honom och — bosatte sig hos oss på nytt. Nu har all den kärlek hon ägnat två generationer af samma familj koncentrerat sig kring honom, hennes rum är hans lekplats och hon själf hans varmaste beundrarinna och, vi måste tillägga det, hans ständiga försvarsadvokat och tåliga slaf.

När han vuxit upp och blifvit man, finnas inga "*Sofior*" mer. Den hemvärme, den hemmens fasta organisation, som sammanslöt medlemmar af skilda åldrar, kön och klasser, har förflyktigats. Heder åt alla "*Sofior*", medan de finnas, och en tacksam välsignelse öfver vår *Sofia!*

ANNIE AKERHIELM.

Julafton på barnkyrkogården.

KLOCKORNA RINGA
bing — bing — bång — —
Det stiger mot rymden
en vemodig sång.

Barnkyrkogården,
Sorgernas Sorg,
liknar i kvällen
ett julgranstorg.

Hvarendaste kulle
bär gran med ljus.
Nu är som en saga
de dödas hus.

När ljusena tändas,
det blir så tyst
på barnkyrkogården,
så tyst, så tyst...

Mödrarna vandra
som skuggor omkring.
De vandra utanför
lifvets ring.

I underlandet
långt härifrån
de dväljas hos liten
dotter och son...

Men ve om de tänka,
och ve om de tro
att aldrig med liten
de mer skall få bo...

— — Snart brinna ljusen
skälfvande matt.
Grafvarna mörkna
i julens natt.

Vi vandra till ensliga
tigande rum,
där julgranen bidar
i salen skum — — —

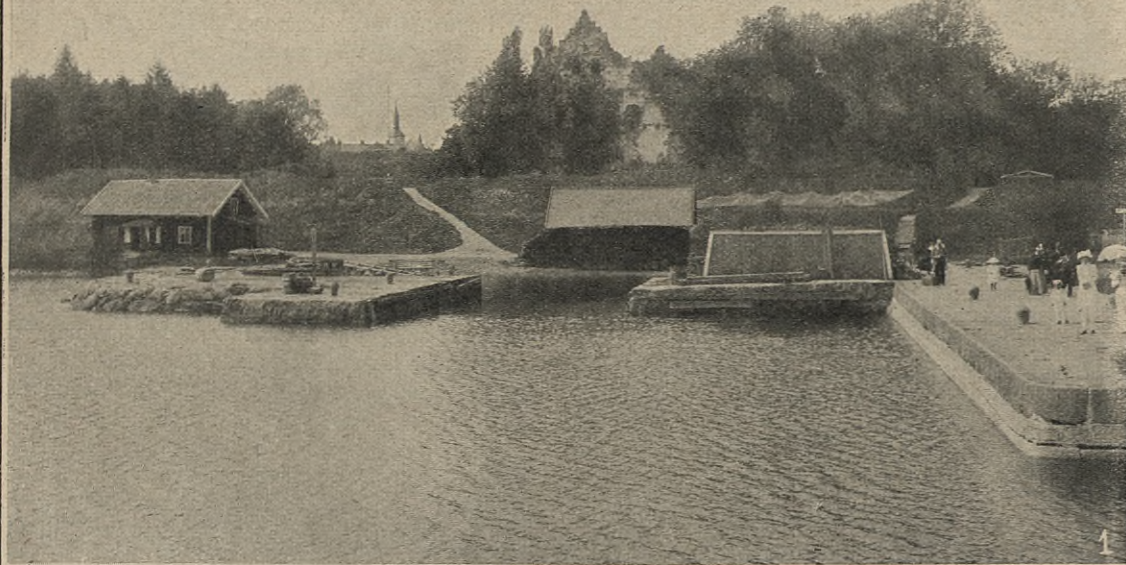
MAJ.

Sy Edra kappor och klädningar själf. Begär prof på våra prima tillverkningar af **Kapp-, Dräkt- & Klädningstyg**. Ni finner alltid något i Eder smak till billigt pris. Köp äfven Schalar, Filtar och Respläd hos **A.-B. C. O. Borgs Söners Fabriker** i Lund.

IDUNS KOKBOK
AF
ELISABETH ÖSTMAN

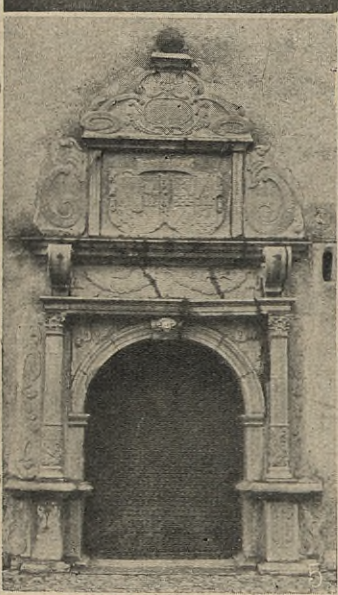
är den bästa kokbok för det svenska hemmet. — — — —
På mindre än 2 år har den utgått i öfver 25,000 ex. — Pris: Kr. 5:50 inb.

Bland Folkungaminnnen och Braheskatter.

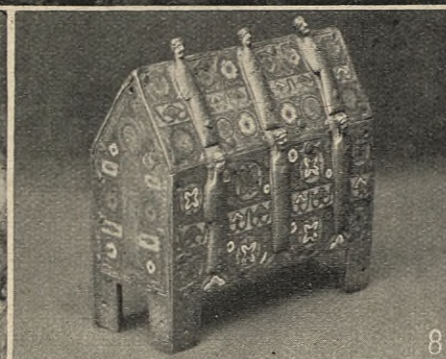
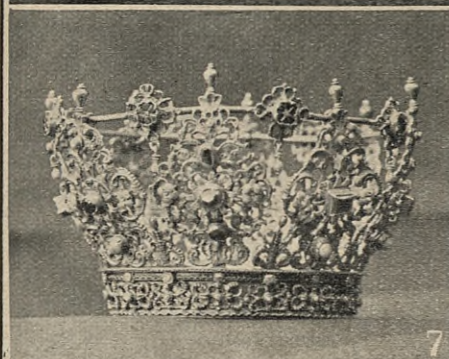
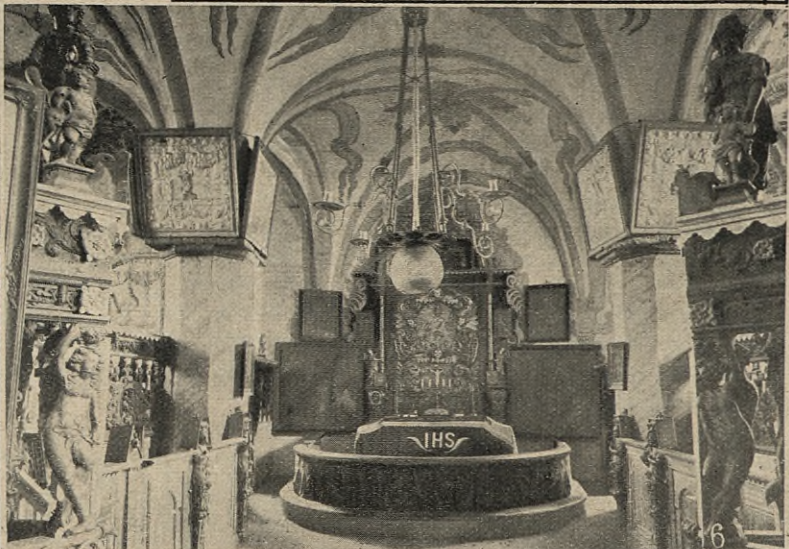

Ett höstbesök på Visingsö.

DJUP, LITET BEKLÄMMADE fornlämning, gammal inlandskultur och orörd bondekonservatism bildade de första intryck jag mötlog, när jag landstigit på Visingsö en skymmande hösteftermiddag i den glasklara luften, som hör Vättern till och hvars gifna följd denna årstid tyvärr är en källaraklig frånkyla. Under min vistelse på ön fick jag inga skäl att fråga min uppfattning af ännu bevarad svenskhet och historisk tradition långt på sidan om en modern lidskraf och utvecklingens hårdhända framfart. Med förnämligt lugn, uttryckt redan i landskapets breda linjer, ligger Visingsö slutet kring sina sägner om blodsdåd och fester, sina folkungaminnen och Braheskatter, och man får en känsla af att tiden här har en långsammare rytm och befolkningen ett starkare lokalpatriotiskt själfmedvetande än annorstädes. Spåren af de så hetsigt omskrifna teosoferna äro tillsvindare mycket lätta: det ganska behagliga turisthotellens stängning för hela sommar- och höstsäsongen är en yllring af dessa objudna främlingars despotiska

1. Inloppet till Visingsö. 2 och 3. Visingsborgs slottsruin. 4. Brahekyrkans yttre. 5. Portal till Brahekyrkan. 6. Interiör från Brahekyrkan. 7. Ebba Brahes brudkrona, och 8. Relikskrin i Brahekyrkan. 9. Porträtt af greve Per Brahe d. y., 10. Petrus, träskulptur.

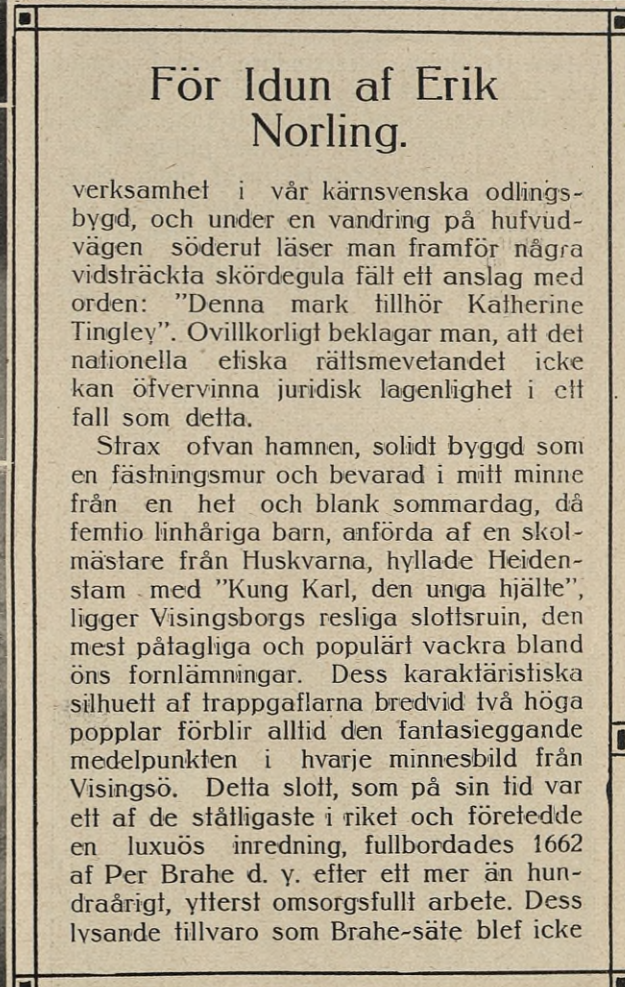
För Idun af Erik Norling.

verksamhet i vår kärnsvenska odlingsbygd, och under en vandring på huvudvägen söderut läser man framför några vidsträckt skördegula fält ett anslag med orden: "Denna mark tillhör Katherine Tingley". Ovillkorligt beklagar man, att det nationella etiska rättsmevetandet icke kan öfvervinna juridisk lagenlighet i ett fall som detta.

Strax ofvan hamnen, solidt byggd som en fästningsmur och bevarad i mitt minne från en het och sommar dag, då femtio linhåriga barn, anförda af en skolmästare från Huskvarna, hyllade Heidenstam med "Kung Karl, den unga hjälte", ligger Visingsborgs resliga slottsruin, den mest påtagliga och populärt vackra bland öns fornlämningar. Dess karaktäristiska silhuet af trappgafarna bredvid två höga popplar förblir alltid den fantasieggande medelpunkten i hvarje minnesbild från Visingsö. Detta slott, som på sin tid var ett af de ställigaste i riket och företedde en luxuös inredning, fullbordades 1662 af Per Brahe d. y. efter ett mer än hundraårigt, ytterst omsorgsfullt arbete. Dess lysande tillvaro som Brahe-säte blef icke

11. Braheska grafkoret, och 12. Den heliga Birgitta, träskulptur, alla i Brahekyrkan. 13. Magnus Ladulås' slott Näs. 14. Kumlaby kyrka, Visingsö. 15. Grafsten vid Kumlaby kyrka. 16. Interiör af Kumlaby kyrka. Calla Sundbeck foto.

Birgitta utdelar klosterreglerna. Tafla i Brahekyrkan.

lång. Karl XI:s kraftiga reduktion gjorde ett tvärt slut på hela grefskapets betydelse. Visingsborg stod så halft öde några decennier och förföll ända därhän att Karl XII använde det som förvaringsplats för hemsända ryska krigsfångar. Genom dessas förvällande uppkom eld i slottet (1718). Det måtte för befolkningen i trakterna omkring ha varit en mer än vanligt brutal påminnelse om all jordisk storhets och glans förgänglighet, när decemberhimmeln färgades blodröd af lågorna kring Visingsborgs fasta murar, som ännu för några tiotal år sedan speglat sin stolta och till synes oförstörbara skönhet i den klara Vättern och tyckts en symbol på det godtyckliga och fördärflika adelsväldet, sprängkilen mellan konungamakt och folkfrihet.

Slottet omgafs af fyra trädgårdar, anlagda efter braheska breda storhetslidsmått, och man berättar, att där funnos öfver 2,000 ädla frukthäd. Traditionen har lefvat; ännu i dag är hela Visingsö en frukthädgårdarnas ort. De stora flockarna af bjärtröda äpplen och tunga solgula päron satte de mest liffulla färgfläckar i exteriörerna, hvar jag än ströfvade omkring på ön. Särskildt fäste jag mig vid frukthädens i allmänhet vackra och välskötta form, vittnande om gammalt odlingsförstånd.

Ett litet stycke sydväst om ruinen ligger Brahekyrkan. Med undantag för portalen, hållen i en af renässanssmak förädlad barock, med stilfullt enkla motiv och fint afvägda proportioner, är dess yttre torfligt. Det inre ter sig så mycket märkligare, dels genom fasta skulpturverk i utsökt material, dels genom stoffligt och konstnärligt dyrbara lösa föremål, många af starkt affektionsvärde.

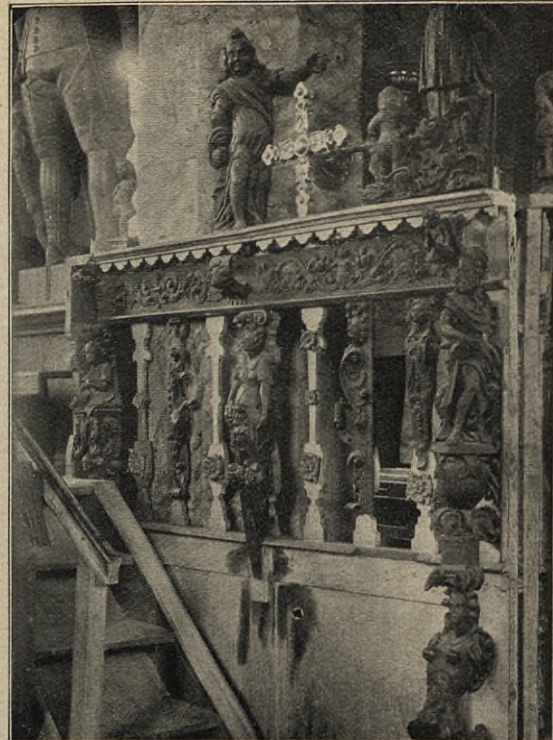
Koret är medels gallerverk och två portar afskildt från den öfriga delen af kyrkan. Detta mer än manshöga gallerverk prydes af präktiga skulpturer i valnöt (renässans). Utom den rikt ornerade altartaflan smyckas altaret af ett crucifix i elfeben, förfärdigadt af Magnus Stenbock under hans dystra fångenskap. På södra sidan om koret är det braheska grafhvalfvet hvar till några trappsteg inom en låg dörr leda ner. Framsidan af detta utgöres af fint arbetad kalksten, och prydes öfverst med statyer af marmor i kroppsstorlek af Per Brahe d. y. och hans första gemål, född Stenbock. Till sakristian kommer man genom en tung dörr med många och

egendomliga järnbeslag, ett af dessa förse-
det med runor. Dörren med hela sin ornering förskrifver sig sannolikt från 1100-talet och har tillhört Ströja kyrka. Strax innanför dörren hänger en gammal intressant målning: S:ta Birgitta i nunnedräkt, med sju munkar till höger och sex nunnor till vänster om sig. Af hvardera sidan räcker hon en bok, i skyn synes treenigheten och jungfru Maria, under läses: "Ordo Beatissima Matris Birgitta de Regno Sveciæ". Af samma helgon förvaras här också en bild i full kroppsstorlek, ett synnerligen godt skulpturarbete, med subtila psykologiska drag i anletet och händernas hållning. I en stor ekista finns en hel skatt af pretiosa, bl. a. två höga vackra ljusstakar af silfver, kalk med paten och oblataskar, ett annat kärl af koksnöt med silfverinfatning, bälten med kedjor och knoppar, hals- och armband af slipade ältestenar, infattade i silfver, och — det för folkfantasiens käraste — Ebba Brahes brudkrona, besatt med pärlor och ädla stenar. Bland minnen från katolska tiden märkas ett rökelsekar af brons och ett särdeles kostbart relikskrin af koppar med figurer och rika orneringar i gropemalj. Det härrör sannolikt från de stora verkstäderna i Rhentrakten på 11- och 1200-talen och vittnar om en betydande konstskicklighet.

Men Visingsö har längre norrut ännu en kyrka, Kumlaby, intressantare som byggnad och därtill en af Sveriges äldsta (1100-talet). Vår bild ger en god föreställning om exteriörens nobla linjeverkan, särskildt pittoresk genom skeppets tredelning med olika höjdmått. Vid inträdet i kyrkan finner man den ödsligt tom på allt innanrede, men i den dunkla dagern synas här och hvar på väggarna och i takhvalfven spår efter målningar i två olika lager af kalkrapningen. De understa äro utförda på torr kalkgrund, stela primitiva framställningar från 1400-talets senare hälft. De blefvo en gång på Brahe d. y:s tid öfverstrukna med kalk, ofvanpå målades i bjärta färger, blått och rött, bladverk och blomsterslingor m. m. Så kom en nyare tid, som med byggmästarbassig munterhet öfverkalkade hela härligheten. Under senare år har kalklagret på dessa gamla intressanta

Maria med svärdet genom sitt hjärta. Tafla i Brahekyrkan.

Parti från Brahekyrkan.

målningar bortskaffats till stor del och något af kyrkans forna färgprakt kommit i dagen.

Undanta vi Loa-stenen, sannolikt en fornlida offerplats, några hållristningar och några spår af domareringen, är Visingsö äldsta minnesmärke Näs' borgruin ytterst på södra udden. Lämningarna synas oss nu oansenliga, till formen påminnande om pansartorn — en ursäktlig liknelse i dessa försvarsvänliga tider. Men vi veta, att det mesta af den en gång omfångsrika och mäktiga borgen ligger på sjöbottnen i följd af upprepede strandras. Man känner inte med full visshet, när slottet byggdes, men det är troligt, att redan konungarna af stenkiliska ätten Hallsten och Inge d. ä., som regerade omkring 1080, tidtals bott där. Den starkaste historiska personlighet vår inbillning gärna förknippar med Näs' storhetstid är dock Magnus Ladulås, icke minst efter Heidenstams åskådliga skildring i "Bjälboarfvet" med dess djupa härskarpsykologi och mörka ödesstämning. Kung Magnus utfärdade flera regeringshandlingar från Näs (f. ex. Jönköpings äldsta privilegiebref), och han afled här i december 1290. —

Visingsö saknar hvarje antydning till berg; dess bördiga mark är plan med få, mjuka våglinjer. De stora skogarna äro synnerligen fåta och ha en egendomlig, stel och isblå skymning, som stämmer så väl med platsens fornlidiga karaktär. Man företar gärna långa promenader på de utmärkta, breda och hårda landsvägarna — de bästa jag sett i Sverige. Luften på Visingsö lär vara konserverande, undergörande, och invånarna där nå hög ålder. Bor ni sålunda på Visingsö, huggar ved ute i det fria och dricker bulgarisk surmjölk, har ni till sist ingen annan utväg än att begå självmord.

Jag gjorde inte annat än promenerade under Visingsödagarna. Särskildt minns jag en söndagskväll med blåst i grantopparna och en blek måne i aftagande bakom snabba rifna skyar. Gårdarna lågo tysta, i skarp silhuett mot den ännu koppargyllne himmeln i väster. Men öfver smålandskusten österut föll mörkret redan lungt och svart, och i Grenna på andra sidan den stormiga Vättern glimmade ljusen som en liten stjärnhimmel. Skogarnas tungsinta brus tycktes ofyllt af alla dödas röster, och endast sällan mötte mig någon ensam vandrare, vanligen en gammal man eller kvinna, som mumlade en vän-

lig hälsning i dyster ton, lik en besvärjelseformel från gamla tider. Det hela gaf några ögonblicks förlätad stämning, som gjorde sägnen om den våghalsige väpnaren synbart verklig i kvällningen och ensamheten. Det är en saga, som påminner om "Ljungby horn och pipa" och lyder i få ord ungefär så:

En äfventyrslysten väpnare från borgen vid Näs red på själfva julafton till trollen i Sälde hög. En underskön trollkvinna kom ut emot honom med en bräddfull gyllne kalk och bjöd honom att dricka. Men knapp hade han fattat kalken i sin hand, förrän han slängde drycken öfver trollen och red i sporrsträck därifrån, medtagande kalken och förföljd af skrikande gaslar och troll. När han hunnit till kyrkan, öppnade hans döda ungdomsbrud kyrkogårdsporten. Han red in och var skyddad för allt ondt på de kristnas vigda mark. De vreda trollen slungade ett spjut, som naturligtvis inte träffade honom. Af detta smidde han sedan de spikar, som ännu sitta i kyrkans dörr, och kalken skänkte han också till kyrkan af tacksamhet för sin räddning. Denna kalk användes ännu i dag vid den heliga förrättningen.

Krucifix, snidadt i elfenben af Magnus Stenbock under hans fångenskap.

Emellertid hade jag inte nog fantasi att bli omkullriden af väpnaren på löddrig hingst eller gaslkramad af fulingarna från Sälde hög. I stället nådde jag frusen och hungrig en så pass prosaisk inrättning som ett pensionat, fick mig ett par koppar te under en sömrig hänglampa och gick till hvila i en engelsk järnsäng med resårer. Sedan drömde jag, att jag sått i en vrå på Operabaren med Algot Ruhe. Det är sådant, som kallas romantisk ironi.

“Min första motion.”

100 kronor som pris

utfästes härmed för den bästa uppsatsen öfver ett ämne, som vi ha funnit lämpligt kalla

“Min första motion.”

Vi utgå nämligen från, att de svenska kvinnorna efter årslånga strider nu vunnit den seger, som tillförsäkrat dem politisk medborgarrätt och gjort dem valbara till Sveriges riksdag. Under antagande häraf: hur skulle då den svenska riksdagskvinnans första motion lyda och på hvilken motivering skulle den stödja sig?

Ämnet är, som våra läsare finna, af en viss valfrihet och uppsatsen, hvilken i omfång ej bör öfverstiga 3 Idunspalter, afses att inflyta i Iduns första februarinumner för det kommande nya året.

Tävlingsmanuskripten, som skola vara försedda med påskrifter: *Iduns februaritävling* samt åtföljda af försegladt motto, innehållande författarens namnsedel och adress, måste vara inlämnade till redaktionen af Idun senast den 2 nästkommande januari. Stockholm den 30 nov. 1913.

Iduns redaktion.

OO
A NNU ETT ÅR — ANNU EN ANMÄLAN, den Ijugusjunde i ordningen inom Iduns lillvaro! Det kunde nästan synas, som om vid detta lag publiken och vi borde känna hvarandra så väl, att allt hvad som behöfde sägas kunde uttryckas i dessa ord: vi komma igen, vi förbli oss lika, och vises åter!

Helt visst gäller detta också för den sällsynt höga procent af den bildade svenska allmänheten, som år efter år troget håller fast vid "sin egen tidning". Men nya generationer träda fram, och inför dessa kan det kanske vara på sin plats att erinra om den offentliga kritikens värdesättning af Idun såsom "afgjordt den bäst redigerade af våra periodiska tidskrifter i fråga om såväl illustrationsmaterialet som texten", "de svenska hemmens, de svenska kvinnornas förnämsta organ", "vårt lands främsta litterära veckotidning", hvars frukter äro "lufsliga att se och goda att äta" och hvars skötsel, "aldrig mer lifskraftig och löftesrik än just nu", "väcker också journalisternas högsta beundran".

Uttalanden som dessa och otaliga liknande kunna endast egga oss vidare framåt i fullföljandet af vår åtagna uppgift: att på alla områden häfda kvinnornas och hemmens inflyttelse, på samma gång vi genom våra enastående förbindelser med vårt lands yppersta kulturella, litterära och konstnärliga krafter våga utlofva ett innehåll af den bästa etiska och estetiska halt.

Som en nyhet för året, afsedd att framkalla en fruktbringande samverkan på skilda områden med vår läsekrets, anordna vi

en serie månatliga pristävlingar med sammanlagt 1,200 kronor i pris,

hvarvid hvarje månad utdelas ett pris af 100 kr. för det bästa bidraget. Under rubriken

Våra Hem

kommer den kände författaren och interiörkonstnären hr **Sigge Almén** fortfarande att behandla frågor rörande bostadens inredning och de sträfvanden, som alltmer göra sig gällande att på detta område genom samarbete mellan konstnärer och tillverkare förena estetiska och praktiska kraf. Därunder komma äfven att framläggas några mer konkreta förslag, som bidrag till svar på den för många så närliggande och betydelsefulla frågan: hur skall ett hem i våra dagar kunna inredas med smak och förstånd för olika inkomst- eller förmögenhetslägen?

Vår redan i år praktiserade och lifligt uppskattade idé att vid lämpliga tillfällen utgifva åt något visst allmänintressant ämne helt ägnade

specialnummer

ämna vi äfven under den nya årgången tilllämpa.

En artikelserie, som helt visst öfver hela landet skall väcka odeladt bifall, bli de

Stockholmsskildringar från 1800-talets sista kvartsekel,

som den af vår publik för sin lätta och lekande penna lifligt uppskattade fru **Hedvig Svedenborg**, född **Tamm**, under den gemensamma rubriken "Klicker och Ligan" kommer att publicera i våra spalter.

På nyåret begynner den vid Iduns senaste litterära täfning prisbelönade romanen:

Nya Sverige

af **Aivva Uppström**, en färgrik och spännande skildring från de första svenska kolonisternas lif i "den nya världen". Efter denna följer

Prästens barn af **K. G. Ossian-Nilsson**,

i hvilken den celebre diktaren skildrar en prästfamiljs öden i andra och tredje led.

För romanbibliotekets del ämna vi under det kommande året utlysa

en ny stor litterär täfning med pris till flera tusen kronors belopp.

Dessa Iduns stora vittra täfningar ha, som bekant, allt ifrån "första upptäckten" af **Selma Lagerlöf** och **Gösta Berlings** sagas dagar, räknats som verkliga evenemang och vi hoppas att deras gamla rykte och den spänning, som alltid stått kring deras förlöpp, ej heller för framtiden skola svika dem.

För öfrigt skola vi se till att allthjämt upprätthålla, vidga och förnya våra litterära förbindelser. Redan i något af årets första nr publiceras en märkelig diktcykel: "Mitt år" af **Hjalmar Söderberg**; vidare vänta på bordet ett fascinerande drömspel från Venedig af **Ernst Didring**, en egenartad novell i gammal krönikestil af **Anna Lenah Elgström**, en liffull studie om "Tiggarsocieteten i Stockholm" af **Ludvig Nordström**, skisser af **Artur Möller**, **Mathilda Mallin** m. fl. för att nu blott nämna några exempel för den närmaste tiden. Friherrinnan **Annie Åkerhielm** kommer att "från sin fönstersmyg" kåsera öfver skiftande dagsföreteelser. Litteraturkritiken företrädes på känt utmärkt sätt af författarinnan **Marika Sjernstedt** och (för ungdomsböckerna) af seminarieadjunkten **Marie-Louise Gagner** liksom teater- och konstkritiken af det skattade märket "Ariel".

Idun utgår för öfrigt under år 1914 allt fortfarande hvarje vecka i ett stort 16-sidigt, rikt illustrerat hufvudnummer samt en 16-sidig bokbilaga: **Iduns Romanbibliotek**, som en gång i månaden ersättes af **Iduns Hjälpreda för hemmet**, den senare redigerad af den kända författarinnan af Iduns Kokbok fru **Elisabeth Östman-Sundstrand**, hvilken äfven utarbetar **Köksalmanackans matsedel för hvarje dag året om**. Dessutom medföljer hvarje vecka ett B-nr, hvars textafdelning alternerande innehåller en rikhaltig **Mode- och Handarbetsafdelning** eller vår omtyckta **Ungdomsafdelning**, som bjuder på en god, frisk och underhållande läsning för gossar och flickor, samt dessutom i hvarje nummer **Iduns Tidsfördrifsafdelning**, där som hittills veckligen utdelas 2:ne värdefulla pris.

En förmån, som kommer alla Iduns fasta prenumeranter gratis tillhanda, är dessutom att nämna i **Iduns Julnummer**, hvilket sedan länge räknas som en af de innehållsrikaste af samtliga julpublikationer.

De fullständiga prenumerationsafgifterna för Iduns olika upplagor ställa sig sålunda:

	1/4	1/2	3/4
IDUN, vanl. upplagan kr.	6: 50	3: 50	1: 75
„ praktupplagan „	9: —	4: 50	2: 25

Allt med postbefordringsafgiften inräknad. Lösnummerpris blir som förut 12 öre.

FÖR TIDNINGEN IDUN

JOHAN NORDLING

Hufvudredaktör och utgifvare.

Wettergrens
BARN-KONFEKTION

BÄSTA SNITT-
OMSÖRESFULLASTE ARBETE.
PRIMA TYGER & TILLBEHÖR
ERHÅLLAS I DE FLESTA
BARNBEKLÄDNADSAFFÄRER I RIKET.

gen skall serveras, lossas den kring kanten med en spetsig knif, uppstäljes på flat glasskål med tärpapper och garneras med syltade jordgubbar och biskvier.

I stället för jordgubbsaft kan hallon-, krusbärs- eller körsbärsaft användas.

Rotmos (f. 6 pers.). 1 stor kålrot, 3/4 lit. efterbuljong eller fläskspad, 1 lit. potatis, 2 msk. smör (40 gr.), 1 del. grädd, 2 tsk. salt (10 gr.), 2 tsk. socker, 1/4 tsk. vitpeppar.

Beredning: Kålroten skalas, skäres i tärningar, hvilka påsättas i den kalla buljongen och få koka till hälften mjuka eller omkr. 15 min. Potatisen skalas, skäres i tärningar och lägges ofvanpå kålroten, hvarefter rot-skärena få koka tills de äro mjuka. Det överflödiga spadet afhålles då, och röterna mosas sönder med gaffel. Det kalla smöret tillsättes genast jämte den uppkokta grädden, under det moset arbetas väl med gaffel. Det afsmakas noga med kryddorna och serveras till fläskkor.

Wienerschnitzel (f. 6 pers.). 6 hg. benfritt innanlår af kalv, 3 tsk. salt, 1/2 tsk. vitpeppar.

Till panering: 2 ägg, 1/2 tsk. stötta skorpor.

Till stekning: 4 msk. smör (80 gr.), 1 del. buljong.

Till garnering: 6 citronskivfor, 6 ansjovisfilfer, 1 msk. hackad kprpris.

Beredning: Köttet torkas med en duk urviden i hett vatten, och skäres i 6 skivfor, hvilka utklappas till halva tjockleken, putsas till jämna, aflånga kotletter, som ingnidas med kryddorna. De penslas med de uppvispade äggen och vändas i det fint stötta skorpona samt stekas i smöret, tills de äro vackert gulbruna eller omkr. 5 min. på hvarje sida. Schnitzlarna läggs upp på varmt serveringsfat, pannan vispas ut med buljongen, säsen får ett uppkok, afsmakas och hålles försiktigt på fatet. På hvarje schnitzel lägges en citronskiva, ofvanpå denna en ansjovisfilf, i ring, som fylles med kprpris. Garneras med persilja och serveras med brynt potatis som frukosträtt.

Consommé à la Idun (f. 12 pers.). 40 gr. tapiokagryn, 1/2 kkp. vatten, 2 1/2 lit. klar consommé, salt, cayenne.

Garnityr: 1 hg. rimmad, kokt oxtunga, 1 burk tryffel (1/2 lit.), 1 bürk fina champinjoner (1/4 lit.).

Beredning: Tapiokagrynen få koka i vattnet, tills de äro klara, då de vridas genom muslin, och afredningen hålles i consommé. Tungan och tryffeln skäras i fina strimlor och champinjoner i tunna skivfor. Svampen fräses i 30 gr. smör, tills smöret är klart, då den får rinna af på siakt. Garnityret lägges i soppskålen. Consommén kokas upp, afsmakas med kryddorna och hålles öfver garnityret. Serveras mycket varm med ost- eller smörgägsstänger.

Helstekt spädgris (f. 12 pers.). 1 spädgris på omkr. 4 kg., 1/2 msk. salt (23 gr.), 1/2 tsk. vitpeppar, 1/2 tsk. ingefära, små råa, syltiga äpplen, 3 msk. smör (60 gr.), 3/4 lit. buljong (1 hg. späck).

Beredning: Grisen rengöres noggrant i bukhalan och munnen, tänderna borstas väl, och grisen sköljes samt torkas. Den gnides invändigt med en blandning af salt, vitpeppar och ingefära. Äpplena sköljas, torkas, befrias från stjälk och blomma, och grisen fylles med äpplena, så att den behåller sin form, hvarefter den hopsys med blyessyröm. Knäna vikas och grisen lägges på knä i en långpanna, bestruken med hälften af smöret. Pannan sätes in i varm ugn, och den kokande buljongen spädes på. Grisen får därefter steka tills den är mör, eller omkring 2 tim. Under första timmen öses den flitigt med buljongen, men därefter gnides endast svalen hvar 5:te minut med spacket eller med resten af smöret, inknutet i en linnelapp eller ock med en linnelapp, doppad i matolja, så att svalen blir spröd och guldgul och ej brister. Den lägges upp på stort fat, skäres i skivfor, hvilka åter sammanläggas, så att grisen ser hel ut. Ett äpple sätes i munnen, och örönen viras med krusadt papper. Garneras med salad samt persilja och serveras med brynt potatis, rödkål, äppelmos och afredd potäs.

Rödkål (f. 6-8 pers.). 1 litet rödkålshufud, 2 msk. smör (40 gr.), 1 tsk. salt (5 gr.), 1 msk. socker (15 gr.), saften af 1 citron eller 3 msk. rödbets- eller vanlig ättika.

Beredning: Kålshufudets yttre blad borttagas, de öfriga lossas från stocken, den tjockaste delen af hufvudnerven skäres bort och kålen skäres i fina strimlor. Smöret smältes i en kastrull, kålen lägges, och kryddorna jämte citronsaften tillsättas, hvarefter kålen får sakta koka med slutet lock omkr. 2 tim., hvarunder den ofta omröres. Kålen får därefter koka 15 min. utan lock och under jämn omröring. Kålen afsmakas med mera smör, kryddor och citronsaft om så behöfves. Serveras till stekt spädgris. Om så önskas, kan kålen kokas med 1/2 tsk. kummin och afsmakas med litet rödvin eller röd vinbärs-saft.

Sparrisufflé (f. 8-10 pers.). 3 hg. färsk sparris eller 1 burk omelettsparris (1/2 lit.), 80 gr. smör, 80 gr. mjöl, 2 del. sparrispad, 3 del. kokande mjölk, 5-6 ägg, 2 tsk. salt, 1 tsk. socker, 1/4 tsk. vitpeppar.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Patent. **Hafregryn** och **Hafremjöl**

Gyllenhammar

För sjuka, klena och blodfattiga barn: Använd **GYLLENHAMMARS** patenterade **Hafregryn** och **Hafremjöl**. Finaste! Drygaste! Färska!
Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af **ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND**
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 28 DEC.—3 JAN. 1914.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; filé à la Kronprinsen; mjölk; kaffe eller te med scones. Middag: Juliennesoppa med klipp; gadda à la Homburg med potatis; stekt hare med potatiskroketter och salader; bäjersk kräm med jordgubbsaft och biskvier.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; delikatess-sill med potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttfärs med bruna bönor; soppa på blandad frukt.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; ragu på hare (rester från söndag med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt fläskkorf med rotmos; enkel brylépudding.

ONSDAG. (Nyårsafton.) Frukost: Smörgåsbord; bräckkorf med äggöra och brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med wienerbröd. Middag: Lutfisk med potatis och ryska arter; julskinka med äppelmos och katrinplommon; fyllda mandelformar.

TORSDAG. (Nyårsdagen.) Frukost: Smörgåsbord; wienerschnitzel med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med saffransbröd. Middag: Consommé à la Idun; stekt spädgris med brynt potatis, rödkål och äppelmos;

sparrisufflé med hollandaise; vingelé med mandelsprits.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; kokt frankfurterkorf med pepparrot och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: kokt rimsaltad färbringa med brynta kålrötter; falsk gräddkaka med sylt.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt blodpudding med fläsk; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med jordärtskockor; stufvad lake med potatis.

RECEPT:

Filé à la Kronprinsen (f. 6 pers.). 1/2 kg. oxfile, 3 skivfor salt oxtunga, 1 hg. kalvbräss, salt, vitpeppar (1 ägghvita, 2 msk. stötta skorpor, till kalvbrässet), 3 1/2 msk. smör (70 gr.).

Risbottnar: 1 del. risgryn, 1 lit. vatten, 2 tsk. salt, 1/2 tsk. fransk senap.

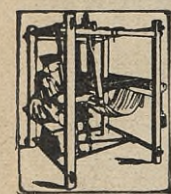
Tryffelsås: 1/2 msk. smör (30 gr.), 2 1/2 msk. smör (25 gr.), 4 del. stark köttsky, salt, vitpeppar, 1-2 tryffel.

Till formarna: 1 msk. smör (20 gr.).

Beredning: Risgrynen sköljas, påsättas i kokande saltadt vatten och få koka mjuka. Upphållas i durkslag, öfverspolas med kallt vatten, få rinna af och blandas väl med senapen. Små bruna, elffasta formar, omkring 1 dom. igenomskärning, smörjas med smör; i hvar och en lägges en botten af riset. Botten bör vara 1 cm. hög och 1 cm. mindre än formen. — Ofvanpå risbotten lägges en half skivfa tunga, ofvanpå tungan en skivfa griljeradt, stekt kalvbräss och öfverst en skivfa stekt eller rostad oxfile. Formarna sättas i varm ugn 2-4 min. för att bli upphettade. Brun säs, smaksatt med hackad tryffel, hålles öfver det hela, och anrättningen serveras mycket varm som frukosträtt.

Bäjerskt kräm med jordgubbsaft (f. 6 pers.). 6 blad gelatin, 1/2 del. kokande vatten, 50 gr. strösocker, 4 del. jordgubbsaft, 3 del. tjock grädd.

Beredning: Gelatinet sköljes i kallt vatten, klippes i bitar och upplöses i 1/2 del. kokande vatten tillika med sockret, hvarefter jordgubbsaften tillsättes. Då tillblandningen är fullkomligt kall och börjat stelna, nedröres den till hårdt skum slagna grädden. En vacker bleckform sköljes med kallt vatten och beströms med strösocker, massan ihålles, och formen får stå på is 3-4 tim. När puddin-

Schweizer's
Siden
tullfritt till bostaden!

Begär prof på våra nyheter i svart, vitt och kulört: **Crepon, Faconnés, Chinés, Ottoman, Messaline, Mousseline** 120 cm. bredt från 95 öre metern, **Sammet** till klädningar och blusar. **Plysch** till jaketter och kåpor. Såväl som blusar och rober med äkta **Schweizerbroderier** i balist, ylle och siden.

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner portofritt och redan förtulladt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz).
Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Glöm icke
att förnya prenumerationen
på **IDUN 1914!**

BAST AR

EKSTRÖMS
JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TENN-FABRIK.

Sardiner i finaste
Olivolja och Tomatsås
för **Smörgåsbordet.**

Där hållbarhet och briljant utseende sättes i första rummet, är målning med emaljfärgen **Chinalack** att föredraga framför alla andra liknande färger. Belönad med guldmedalj. Arsenikfri enl. nya giftstadgan.

ARI-MAN

Finnes i alla kulörer hos alla färghandlare. Fabrikanten: **Dorch, Bäcksin & Cos** A.-B., Göteborg och Stockholm.

HUSMODRAR!
BEGÅR SVENSK
MACCARONI
HÖGSTA NÄRINGSVÄRDE

Hushålls-utgifterna
kunna nedbringas
med **Gasens** tillhjälp.

Se gasverkets broschyr nr 28, som erhålles gratis å gasverkets utställning. Gasspisar visas och demonstreras å

Gasverkets Utställning,
Sthlms'tel. 60 32. Kungsgatan 54. Rikstel. 28 93.

A.C. SVENSSONS
KNÄCKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG

Äkta Göteborgs
Knäckebröd.
Hygienkontrollant:
Dr G. Hjort
af Ornäs.
Tel.: 11 & 929.

Mellin's Food
är bästa kraftnäring för svaga, klena barn i alla åldrar. Förordas af läkare. Köpes i apotek, specieri- & drogaffärer.

Köp Leksells Rimlexikon. Finnes i hvarje bokhandel eller direkt hos **V. Leksell, adr. Valskog.**

GRÖN CHARTREUSE »Farbror Klas» recept jämte behöfliga kryddor för 2 lit. färdig vara sändes mot postförskott å 1 kr. Beställ pr brefkort hos »Farbror Klas», Stockholm I p. r.

För den nyfödde. Komplet utstyrel, 3 omgångar, väl sydd af bästa material, 10 kr. pr kartong. Fru Caspersson, Nygatan 77, Örebro.

T-O-F-T-S

Ovillkorligen bästa té, som erbj. i detta pris! 1/2 kg. 2.25, 1/4 kg. 1.15. Förp. i vack. lacker. bleckkarn. Frakt- o. postafg. fr. 2t. 4st. 1/2 kg. 0 60 fr. Percy F. Luck & Co: H. A. B., Sthlm.

Ni kan spara

vid tillredandet af **Puddingar, Bakverk** etc. utan att kvaliteten försämrans, om Ni använder färre ägg och i stället

MAIZENA

Rätterna tillagas mycket billigare, bli dock lika närande med samma utsökta välsmak.

Våra Maizena-recept tillsändes Eder gratis och franko om Ni insänder ett brefkort med påtecknad namn och adress till **Corn Products Co., Afd. K, Holmens Kanal 9, Köpenhamn.**

Lejon
Dantar & Strumpor
 Försälgas
 i alla välsorterade
 Sybehörs-Manufaktur
 & Kortvaruaffären.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpar.
 Beredning: Sparrisen skrapas, sköljes, skäres i tre delar och kokas mjuk i 4 del. vatten tillsatt med 1/2 tsk. salt. Användes konserverad sparris, skäres den itu och lägges på sikt att rinna af.
 Smör och mjöl fräses 2 min., det kokande sparrispadet och mjölken das på och säsen får koka 5 min. Den hälls upp i ett fat; när den afvalnat tillsätts äggulorna, en i sänder, och smeten röres 10 min. Den väl afrunna sparrisen blandas i jämte kryddorna och de till hårdt skum slagna äggwhitorna. Massan afsmakas, hälls i smord och brödbestredd pajform och gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 45 min.

EN HISTORIA FRÅN BRUKET.

Af Signe Engström.

(Forts.)

Utän att invänta svar bugade han sig och gick. Hon stod kvar liksom en gång förut, halft bedöfvad och med en känsla af att hon helst ville springa ifrån sig själf.
 Hon sof oroligt om nätterna och hennes dagar voro utan lugn.
 — Jag ber om förlåtelse, min fröken, men jag älskar er!
 Det var i alla fall en kuriös form för en kärleksförklaring. Hvarför hade han sagt det? Hvarför oroade det henne? Hade han ändå smugit sig in i och blifvit en del af hennes lif?
 Och plötsligt slog det henne att

Herbert Schultz under det sista halfåret ej en dag varit ur hennes tankar.
 — Jag flyr? mumlade hon. Jag reser till världens ända hellre än att vänta tills han kommer igen med sina ögon och sin djupa röst, som skrämmer lifvet ur mig. Eller också — —
 Tyra Hellner lekte blindbock med sig själf, därför såg hon icke klart. Hon förstod icke själf att hon älskade, därför var hon omedvetet grym mot de två, som älskade henne. Det lugn hon alltid erfor i kamrer Forsners närhet kom henne nu att bemöta honom med ett förtroende, som han tolkade på sitt sätt och som därför blef farligt. Och en dag under en promenad fann hon sig plötsligt sluten i hans armar, medan han talade om allt det han i två år längtat att få säga henne. Hon drog sig ur hans famn, förvirrad, förskräckt och med en känsla af ånger.

— Jag kan inte — inte nu — mumlade hon. Jag är rädd — —
 — Förlåt mig! sade han genast. Tyra, om jag kommer i morgon — får jag då mitt svar?
 — Ja, svarade hon utan att se upp.
 — Till lycka! sade han lågt, då de skildes.

Dagen därpå hände en olycka i järnverket. En arbetare blef dödad, en arbetare och öfveringenjören lifsfarligt skadade. Det var en dag då luften var full af olycka och sorg, då människorna stodo i grupper och talade öfverallt, emedan de fruktade för ensamheten och sina egna dystra tankar. Döden drar uppmärksamheten till sig äfven då den helt tyst hämtar sina offer vid ett dånande bruk.

— Si det var märkvärdigt med ingenjören. Det var precis som om han inte räknade med faran eller som om det gjort honom detsamma, sade en ung arbetare. När han ropade åt Lindberg, såg han lika väl som jag att karlen var förlorad. Han är inte dum, ingenjören. Jag säger än en gång att det var ingenting mera likt än att han ville dö.

— Kan väl hända att han gör det med, sade en annan dystert.

Fan ock! brast den unge ut. Hvad ha vi då läkare till, om de ska låta en sän karl dö? Fara kring hela världen bland krig och örlig och babianer och morianer och klara sig och komma hem och dö som en råttan i en fälla?

Af denna åsikt var också Herman Forsner som denna dag slogs med döden om sin vän och i gengäld i hans feberfantasier motog det tyngsta förroende han ännu fått.

Den kamp kamrern den dagen utkämpade var hetare än mängden bra karl kunnat utihård. Men han förstod dessa båda, som drifvits till och höllos ifrån hvarandra af samma hemlighetsfulla makt, och han visste att det icke lönade mödan att stå emot

det. Man bryter gadden af sig förr eller senare.

På aftonen flög öfver hela bruket ett rykte att ingenjören dött. Litet senare ringde kamrer Forsner på hos fröken Hellner. På bron hade jungfrun glömt den torra myrten hon denna dag fått befallning att kasta bort. Kamrern hade hört historien och han rynkade pannan. Det var hans lycka som dödsdömts den kväll Schultz kapitulerat. Han smålog bitert vid tanken på sina ord dagen förut: Till lycka!

Jungfrun öppnade.

Tyra kom honom till mötes i förmaket. Hon var blek, men han såg på hennes brännande, alltför klara ögon att hon ej grätit. Den skakning, som kommit henne att vakna upp öfver sig själf, hade varit allt för våldsam. Detta var en kvinna, som var i stånd till hvad som helst utom att bedraga någon.

— Jag har bedragit er! sade hon med dystert förtviflan, i det hon såg hans bleka ansikte. Hur skall jag kunna bedra er om förlåtelse?
 Hon afbröt sig med en mörk rodnad. Han kom henne till hjälp. Hvertill tjänade det att göra en sak endast till hälften?
 — Jag tror att den enda ni bedragit är er själf, fröken Hellner. Jag har också varit en däre. Men jag ber er tro, att jag ej förrän i dag haft en aning om sanningen.

Hon dolde ansiktet i händerna. Den smärta, som talade ur hennes behärskade röst, gjorde honom mer ondt än något annat.

— Jag var rädd, mumlade hon. Jag kände mig prisgifven och längtade efter skydd.

Han afbröt henne. Detta var mer än han stod ut med.

— Det bevisar ju endast, att ni hade förtroende för mig!

— Ni är alltför god, sade hon med darrande läppar.
 Han tog båda hennes händer.

— Det finnes intet hopp för mig? sade han lidelsefullt, och då hon skakade på hufvudet fortfor han: Och för honom?

Hvarenda smula färg hade flytt från hennes ansikte.

— Han — han är då icke död?

En liten smula af hans förlorade tro på mänskligheten återvände till Herman Forsner, medan han lade armen omkring henne och förde henne fram mot en soffa.

— Det är viljan att lefva han behöfver, och den skall ni ge honom, sade han.

Sedan — ty han var i alla fall icke mer än en människa — drog han henne hårdt intill sig och kysste henne. Därpå lämnade han henne ensam med det utbrött af sorg han visste att hon på kvinnans vanliga

Ärade läsare!

Har Ni ännu icke förnyat Eder prenumeration på IDUN?
 I så fall, försumma ej att nu genast prenumerera för 1914!

sätt skulle ge vika för nu då faran var öfver.

Sälunda kom det sig att skvallertanterna till sin egen obeskrifliga förgälselse fingro rätt till sist. Herman Forsner är nu direktör vid ett af våra största industriella företag och anses allmänt som ett lysande parti. Men i en lönlåda i hans skrifbord finnes ett porträtt af fru Tyra Schultz i en fint utförd ram af myrtenrä, och Herman Forsner vet att de döda vända aldrig åter.

Slut.

SVAR

(Forts.)

Nr 285. Äkta grahambröd bakas af sammalet hvetemjöl (grahamsmjöl) och vatten, utan tillsats af jäst eller dylikt. Man bereder degen en kväll, låter den stå öfver natten öfvertäckt, formar små bröd morgonen därpå, be-

strör dem med grahamsmjöl och gräddar dem långsamt så att skorpan ej blir för hård.

Allons.
 Nr 286. Recept på brischer: 500 gram hvetemjöl, 350 gram smör, 7 ägg, 50 gram jäst, 1 kpk. ljumt vatten, 1 tsk. socker och tsk. salt.

Man gör 2 degar; 100 gram mjöl och jätten uppblandad med hälften af vattnet, blandas väl och ställes i en panna att jäsa på ej för varm plats. Därefter lägges resten af mjölet på bakbordet och däri blandas sockret, saltet och vattnet samt sedan smöret, skuret i små bitar, och slutligen äggen. Allt knådas till en fin deg så länge tills den släpper bordet. Då den första degen jäst upp till dubbla storleken blandas båda degarne och knådas väl samman hvar efter det hela ställes på sval plats minst 12 timmars tid. Därpå utbreddes degen på bordet, beströdt med mjöl, utkaflas och hoplägges. Antingen tages den ur i form eller göras runda bullar som penslas med ägg, och gräddas i lagom varm ugn.

Allons.

NERVOGEN
 NAMNET LAGLIGEN SKYDDADT

Nervstärkande. - Blodbildande. Apftigifvande. - Välsmakande.
 250 gram: 3 kronor.
 Förordas af läkare, fås på apotek och i kemikalieaffärer. Tillverkas å Apoteket Ejdern, Göteborg.
 Till platser, där inga återförsäljare finnas, sändes Nervogen fraktfritt direkt till förbrukaren.

Bättre Siden
 än de välkända kvaliteter vi föra i marknaden finnes icke. Profver på begäran gratis!

Brunkebergs Manufaktur Magasin,
Stockholm.
 Kungl. Hofleverantör.

Sydsvenska Kredit Aktiebolaget,
Drottninggat. 4, Stockholm,
 Afdelningskontor: Götgatan 31,
 Depositionsräkning $4\frac{1}{2}\%$
 Kapitalräkning $4\frac{1}{2}\%$
 Sparkasseräkning 4%

LANDETS FÖRNÄMSTA FABRIKAT

KÖPAS AF ALLA
 SOM ÖNSKA LÄTTET OCH ELEGANS PARAD MED HÅLBARHET

Viskafors GALOSCHER

OBS. DETTA VARUMÄRKE Å SU: AN!

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

Stockholms-Tidningen är Sveriges snabbaste och bäst underlättade nyhetstidning.

Stockholms-Tidningen är Sveriges främsta annonsorgan för affärsmän och enskilda.

Stockholms-Tidningens samtliga tre upplagor utkomma *alladagar, även söndagar.*

Stockholms-Tidningen är *dagligen* rikt illustrerad.

Stockholms-Tidningen är Sveriges billigaste stora dagliga tidning.

Nationell. Självständig. Frisinnad. Demokratisk.

Skandinavien inom alla klasser mest spridda och lästa **dagliga tidning.**

Daglig upplaga mellan **130,000 och 140,000 ex.**

Obs! Även *Stockholmsupplagan* utkommer numera med ett *mycket innehållsrikt Söndagsnummer.*

Prenumerera före jul på närmaste postanstalt för år 1914.

Egna telegramkorrespondenter i in- och utlandet.

I regel 2 följteonger dagligen.

Det nya årets första följetong: **Kejsarinnan.** Historisk roman av Elisabeth Kuylenstierna-Wenster.

Försumma icke att före jul verkställa prenumeration för 1914.

Axa yrkesserie. N:o 15.

Telefonisten med snabbhet i tagen,
Skärpa i tanke och vägenhet köck,
Sköter med punktlighet sysslan för
dagen,
Timmarna många och långa i sträck,
Pröfvande spänning det nerverna
gifier;
Ej utan trötthet hon arbetat slit —
Hurtig och pigg hon dock är och
förblifver;
Tack vare **Axa hafregryngröt.**

Många, som förut hafva tröttnat på att dagligen äta hafregröt, hafva återigen kunnat börja därmed, när de fått smak på Axa.
Axa hafregryn besitter också en särdeles fin och naturlig hafregrom.

Sådan min

får man, när man dricker

Geisha Thé

Geisha Tea Company, London & Stockholm.
Stockholm depôt: **2 Rosenbad.**
Påminner om aromen på karavanthé från fordom.
Beordra det af Eder specialhandlare eller direkt mot postförskott.

Behagligaste och effektivaste afföringsmedel är Vasens Laxermarmelad för stora och barn. Pris 1 kr. pr ask. Finnes på alla apotek.

Lungkot kau absolut säkert botas i hemmet. Läkare och receptbok gratis och franco mot 10 öre. Endast denna annons. Hombkvists förlag, Östersund.

Bokbinderlektioner för hembiblioteket. A. T. 204 30. Linneg. Anna Ericsson

Hemsöjd. I väfning, linne- och klädningssöm, knyppling, spötssöm m. m. erbjudes unga flickor god undervisning under vintermånaderna. Elev ut för endast eget arbete. Hälsoosam, skogrik trakt. Goda ref. Vidare meddelar **Hilda Thorell, Helfrid Uhr, Lövkullen, Karlsby.**

Ingeniör-Akademi WISMAR a. d. Ostsee för Maskin- och Elektro-Ingeniörer, Byggnadsingeniörer, Landtmätare och Arkitekter. — (Järnvetningsbyggnad och Kulturteknik). Nya laboratorier.

Ny väfbok II,

elementär-teoretisk vägledning med praktisk tillämpning i kolorerade planscher af **Gerda Björck.** Partiförsäljning sker genom Lithografiska Bolaget, Linköping. Enstaka ex. genom bokhandeln samt utgifvarinnan. Adr. Linköping. Vid köp af 10 st. böcker lämnas 20 % rabatt.

Laterna magica-bilder. Prislsta B gratis och franko. C. Carlson, Box 356, Sthlm 1.

Hushållsförsäkring

eller försäkring af kvinnliga tjänare meddelas af Riksförsäkringsanstalten (statens anstalt). Premie endast 2 kr. per år för hvarje tjänarinna, och erhålles då ersättning från fjärde dagen efter läkarbehandlingens början samt äfven vid olycksfall utom arbetet (under ledighet). Förteckningen tecknas efter antalet fast anställda tjänarinnor, som finnas i hemmet, utan namnappgift. Ansökan insändes till Riksförsäkringsanstalten, adress Stockholm eller dess ortsbombud.

Nr 287. Det är en både allvarlig och individuell sak att ordna ett hem och enligt min åsikt bör det göras endast af ägarinnan själf. Hur skall man kunna trivas i ett hem ordnad af fru eller fröken den och den? Men ett litet råd kan ju alltid vara roligt att få nu när den lilla stugan skall göras i ordning. Först bör ni skriva efter priskuranten från några möbelfabriker och studera dem litet för att se olika stilar på möbler. Så tar ni fram Idun för i år och studerar Sigge Alméns lärarika artiklar: »Våra hem». Se, läs och jämför hans artiklar med priskuranternas och jag tror nästan att ni dagen efter börjar att gå på auktioner och antikvitetsaffärer för att få litet »gamla» saker för ert hem. I alla hemsöjningsmagasin kan ni få treffliga, hållbara gardiner, möbeltyger, mattor och en hel del både prydnadsföremål och husgerädsartiklar. Tapeter skall ni absolut inte ha, utan måla väggarna i någon matt, varm färg. Det är så praktiskt och »gör» sig så bra mot möblerna och taflorna. Det största rummet tar ni till kombinerad matsal och hvardagsrum, de två andra — ett till ert eget sofrum och ett till gästrum. Ert sofrum i björkmöbel, hvita gardiner, sängöverkast och smådukar till toalettblåsan, nattduksbordet och la-voarservisunderlägg af hemväft linne, med broderi i samma stil på alltsammans af guldärgadt perlgarn. Ljus linoleumsmatta öfver hela golvet. Sängmattan af ett stort isländskt fårskinn, naturligtvis hvitt. Gästrummet, hvitlackerad möbel, gardiner och dukar i hvitt med broderi i blått. Linoleumsmatta och en bokhylla med några goda böcker i, en tidningshållare för att under kära vänners besök dagligen stoppa in några tidningar i, så att de under middagshvilen på gästrumschälongen ha något att läsa i. En lag bekväm korgstol tillhör i våra dagar ett gästrumsmöblemang. Så komma vi till det kombinerade rummet. Framför den öppna spiseln lägges en matta, här på placeras ni en liten lag soffa, några bekväma stolar, ett tebord, några pallar. På rummets största vägg sätta vi en stor soffa, framför den en matta och på den ett rundt eller åttkantigt mellanstort bord, som när gäster finnas, användes som matbord. På väggen mitt emot ert skrifbord med skrifstol, där intill en bekväm stol. På fönsterväggens ena sida en bokhylla och på andra, den vid den stora soffan en etageré, allt fylldt med böcker, undantaget öfversta hyllorna på båda, som får hysa några prydnadsaker. Under skrifbordet en matta. I soffornas mjuka kuddar, likaså i stolarna. På väggarna taflor efter råd och lägenhet. På bordet vaser med blommor, framför fönstret ett litet blomsterbord. Finnes plats till ett par piedestaler placeras de på passande ställen med någon bladväxt på. På spisekranen fotografier i ramor och en blomstervas. På bordet framför soffan lysduk, lampa och en lag skål med blommor, några af de nyaste böckerna. Öfver skrifbordet en stor tafla eller fotografi som dominerar hela rummet. Köket: blanka kopparkastruller, glänsande emaljkarl, rena gardiner, broderade hyllrensor, ett par stolar och ett eller två bord. Linoleumsmatta på golvet. Skafferiet: en hylla med hemkokade marmelader, geléer, saft, sylt af olika slag. En hylla för hem-bakt bröd och kakor, hvilket allt bäst lägges ned i blecklådor för att hålla sig färskt längst möjligt. En hylla för diverse krukor, burkar och andra hushållsgeråd. Nå, ja, jag hoppas att ni kan ordna ert skaffer så det vattnas i munnen på edra väninnor. Hvad er trädgård välgår så bör ni taga en trädgårdsmästare ett par dagar i vår och i samråd med honom ordna det treffligt i edra berg. Så skall ni köpa »Hushållsträdgården» af Oscar Tamm, pris 90 öre och studera den grundligt i vinter. Bland fleråriga blommor vill jag särskildt anbefalla er att plantera: Bellis, snödroppar, pingst- och påskliljor, tulpaner. På våren kan ni köpa litet plantor af astrar, löfkojor, nejlikor m. fl. På kalljord säs reseda, flox, eschsoltzia m. fl. ganska tidigt. Fruktträd- och bärplantor, jordgubbs- och blomkåls dito

Forstmann, den glöcklichste boden-wirtschaftliche Erkenntniss befähigen, auch bedeutende Flächen noch wilden verwahrlosten, oder sonst ertraglosen bezw. schlechten Landes mit unverhältnismässig geringen Mittele zu sicherem hohen Ertrage zu bringen, sucht Verbindung mit Gutsbesitzer (-innen). Forstm. Birke, Hjermsdorf bei Braunau in Böhmen.

Nr 288. Vänd er till flick- och samskoleföreningens byrå, Kungsgatan 3, Stockholm. K.
— Ni skall vända er till »Svensk hemsöjd», Biblioteksgatan 12 med ert garn, där får ni det väl värdt, billigt och treffligt mönster.
Sissie Maxwell.

Nr 289. Ja, nog kan man draga upp plantor af såväl astrar som löfkojor, men det är besvärligt att sedan få dem i blom. Vida tacksammare äro då en hel del andra blommande växter, de många vackra Lathyrusarter, som numera finnas, t. ex., och hvilka sprida en härlig doft. Om fröna, innan de läggas i jorden filas en smula, gro de fortare. Krukorna ställas i en låda med glas öfver, placeras framför ett soligt fönster, luftas och vattnas vid behof, det senare försiktigt. Löfkojor och lackviol äro lättare att sköta än astrar. Thunbergia är en lättodlad, förtjusande klängväxt.

Hjärterdam.
Nr 290. I ert ställe skulle jag lugnt och glatt bedja min man om en stunds samtal, vid ett tillfälle då jag vore viss på, att ej blifva störd af barnen eller någon främmande. Naturligtvis beviljar han er samtalet och ni bör då säga honom hvad ni har på hjärtat. Säg honom vänligt och stilla att ni känner det svårt att ej ha en viss liten summa att råda öfver för egen del. Fråga honom om han ej skulle vilja från och med det nya året hvarje månad gifva er en liten summa till klädpengar. Tala inte om för honom att ni är hans barns mor etc., det förmodar jag att han vet, utan tala enkelt och tydligt om edra egna känslor just i den ifrågavarande punkten. Säg honom att ni skulle känna det som en gård af aktning från hans sida om han gifve er litet klädpengar. Naturligtvis får han upp och håller ett föredrag för er om otacksamhet, om brist på omtanke och dessutom får ni äfven veta att ni har tillräckligt med kläder m. m. i öändlighet. Behärska er under föredraget och säg då han hämtar andan: Låt oss komma till ett resultat, vill du eller vill du inte gifva mig så eller så stor summa månadsvis? Nekar han så bör ni visa ett glad ansikte och svara: Så tala vi ej mera härom. Och om ni skall känna er färdig att brista af missräkning så tala aldrig mera med honom därom. Om det gör aldrig så ondt att känna sig förnedrad, om er själfkänsla uppreser sig aldrig så våldsamt så tänk dock på, hvilken glädje det är att äga hvarandra, att få lefva med och för hvarandra. Det är bättre än att få gå ensam och råda öfver sina fattiga slantar. Om ni visste och anade hur många tusen sinom tusen kvinnor ha det, så som ni har det med penningfrågan skulle ni vara tacksam för att han är god och vänlig i alla andra fall. Ack, det finnas de som ha hårda hjärtlösa män, män som trampa på sina hustrurs hjärtan, män som kränka hem och maka på ett så rätt sätt att ord ej finnes därför. Tacka ni gud att ni har en god man. Kämpa er till en själfständig ställning med edra händer eller er intelligens arbete. Bär er sorg värdigt, ty det är en sorg, tusen kvinnor instämma däri. Jag skulle i bref vilja ge er ett råd, vill ni skriva till mig under adress Iduns redaktion, Sthlm. Sissie Maxwell.

Forstmann, den glöcklichste boden-wirtschaftliche Erkenntniss befähigen, auch bedeutende Flächen noch wilden verwahrlosten, oder sonst ertraglosen bezw. schlechten Landes mit unverhältnismässig geringen Mittele zu sicherem hohen Ertrage zu bringen, sucht Verbindung mit Gutsbesitzer (-innen). Forstm. Birke, Hjermsdorf bei Braunau in Böhmen.

Lilla Greta
ber sin rara mamma att för all del
icke glömma
prenumerera för 1914 på
Barngarderoben.
Denna i alla hem med uppväxande små
"slitvargar" redan snart sagdt oundärliga rådgifvare, **alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpreda**, utkommer äfven 1914 med ett nr i månaden inneh. **ett hundratal illustrationer** och åtföljd af **en stor dubbelsidig mönsterbilaga.** "Barngarderoben" ersätter mångfaldt sitt pris: **3 kronor för helt år, 1 kr. 60 öre för halft år.**
Prenumerera genast å närmaste postanstalt eller i en bokhandel!

köper ni hos en trädgårdsmästare på våren. Af andra grönsaker säs rödbetor, morötter, persilja, dill, spenat på kalljord, likaså arter och böror. Billiga trädgårdsmöbler köper ni från katrineholms möbelfabrik, hvarifrån ni begär och pr omgående erhåller priskurant. I bergen bör ni plantera vilda växter, hvit- och blåsippor, liljekonvaljer, ormbunkar. Om det är lämpligt våra vanliga skogsmultron.
Sissie Maxwell.

Nr 288. Vänd er till flick- och samskoleföreningens byrå, Kungsgatan 3, Stockholm. K.
— Ni skall vända er till »Svensk hemsöjd», Biblioteksgatan 12 med ert garn, där får ni det väl värdt, billigt och treffligt mönster.
Sissie Maxwell.

Nr 289. Ja, nog kan man draga upp plantor af såväl astrar som löfkojor, men det är besvärligt att sedan få dem i blom. Vida tacksammare äro då en hel del andra blommande växter, de många vackra Lathyrusarter, som numera finnas, t. ex., och hvilka sprida en härlig doft. Om fröna, innan de läggas i jorden filas en smula, gro de fortare. Krukorna ställas i en låda med glas öfver, placeras framför ett soligt fönster, luftas och vattnas vid behof, det senare försiktigt. Löfkojor och lackviol äro lättare att sköta än astrar. Thunbergia är en lättodlad, förtjusande klängväxt.

Hjärterdam.
Nr 290. I ert ställe skulle jag lugnt och glatt bedja min man om en stunds samtal, vid ett tillfälle då jag vore viss på, att ej blifva störd af barnen eller någon främmande. Naturligtvis beviljar han er samtalet och ni bör då säga honom hvad ni har på hjärtat. Säg honom vänligt och stilla att ni känner det svårt att ej ha en viss liten summa att råda öfver för egen del. Fråga honom om han ej skulle vilja från och med det nya året hvarje månad gifva er en liten summa till klädpengar. Tala inte om för honom att ni är hans barns mor etc., det förmodar jag att han vet, utan tala enkelt och tydligt om edra egna känslor just i den ifrågavarande punkten. Säg honom att ni skulle känna det som en gård af aktning från hans sida om han gifve er litet klädpengar. Naturligtvis får han upp och håller ett föredrag för er om otacksamhet, om brist på omtanke och dessutom får ni äfven veta att ni har tillräckligt med kläder m. m. i öändlighet. Behärska er under föredraget och säg då han hämtar andan: Låt oss komma till ett resultat, vill du eller vill du inte gifva mig så eller så stor summa månadsvis? Nekar han så bör ni visa ett glad ansikte och svara: Så tala vi ej mera härom. Och om ni skall känna er färdig att brista af missräkning så tala aldrig mera med honom därom. Om det gör aldrig så ondt att känna sig förnedrad, om er själfkänsla uppreser sig aldrig så våldsamt så tänk dock på, hvilken glädje det är att äga hvarandra, att få lefva med och för hvarandra. Det är bättre än att få gå ensam och råda öfver sina fattiga slantar. Om ni visste och anade hur många tusen sinom tusen kvinnor ha det, så som ni har det med penningfrågan skulle ni vara tacksam för att han är god och vänlig i alla andra fall. Ack, det finnas de som ha hårda hjärtlösa män, män som trampa på sina hustrurs hjärtan, män som kränka hem och maka på ett så rätt sätt att ord ej finnes därför. Tacka ni gud att ni har en god man. Kämpa er till en själfständig ställning med edra händer eller er intelligens arbete. Bär er sorg värdigt, ty det är en sorg, tusen kvinnor instämma däri. Jag skulle i bref vilja ge er ett råd, vill ni skriva till mig under adress Iduns redaktion, Sthlm. Sissie Maxwell.

Forstmann, den glöcklichste boden-wirtschaftliche Erkenntniss befähigen, auch bedeutende Flächen noch wilden verwahrlosten, oder sonst ertraglosen bezw. schlechten Landes mit unverhältnismässig geringen Mittele zu sicherem hohen Ertrage zu bringen, sucht Verbindung mit Gutsbesitzer (-innen). Forstm. Birke, Hjermsdorf bei Braunau in Böhmen.

BREFLÅDA
REDAKTIONENS BREFLÅDA:
E. D. Vål mycket positivvisa.
H. ...-g. Afböjes.
Lilla Sonja torde uppge namn och adress.

VECKANS PRISTÄFLING.
PRISTÄFLING N:R 52.
HVEM ÄR HAN?
Tyst, långsam, from, full, lätt, snäll, snäll, gammal, konstlad, rik, arm vid. Uppsök för hvart och ett af ofvanstående ord, ett i motsatt betydelse; äro de rätta orden funna och skrifa under hvarandra, skola deras begynnelsebokstäver lästa uppifrån och ned bilda namnet på en kunglig person.
Anna H—m.

Lösning insändes, undertecknad med namn och adress, till Red. af Idun sensat den 10 januari 1914. A kuvertet, som skall vara försedt med Svenska Nationalföreningens mot tuberkulos välgörenhetsmärke, — finska deltagare få använda det finska märket — bör angifvas pristäfling nr 52.
De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:sta pris: böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor. Dock torde vid bokbeställningar iakttagas att inga 25-öresböcker lämnas som pris.

LÖSNING AF PRISTÄFLING N:R 49.
Stadens namn är Vadstena.
Vid den företagna granskningen af insända lösningar ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa prisen. Första priset: Herr Olof Högberg, Piteå. Andra priset: Fröken Gerda Klockhoff, Linköping.

Starka, Eleganta äro
Behns
Skodon
Landets förmästa fabrikat.
kanna köpas direkt från fabriken till fabrikspris genom Skofabriken Svanen, Örebro.
Priskurant gratis.
(Forts.)

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

TILL NYÅRETS önskas en glad, praktisk, musikalisk flicka, som vore kompetent att undervisa en liten flicka på 7/8 år i 2 kl. förb., samt villig att med husmodern deltaga i husliga sysslor, sömnad m. m. Svar med foto samt betyg, lönepret. m. m. sändes till »Läkarefamilj på landet, Iduns exp., Stölm, f. v. b.

BARNSKÖTERSKA, fullt pålitlig, ordentlig och snäll sökes till 1 febr. för fyra barn, 1-5 år. Svar med foto till Sundbyholm pr Eskilstuna.

I södra Dalarna, godt hem, att tillträda strax på nyåret för daglig hushållsfröken plats. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsgatan 34, Stockholm.

Vid bruk i Norrland, godt hem, att tillträda 15 jan., för musikalisk, undervisningsvan lärarinna plats. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsgat. 34, Stölm.

Thé-Firma söker privatpersoner till försäljning i hemmen af förstklassigt témarke. Hög provision. Godt tillfälle till biförtjänst Svar till »L. M & Co», Iduns exp., Stockholm.

Bildad dam, god pianist, får plats till stad i Norrland som sällskap. Utförligt svar med foto och rek. adr. »Äldre läkare», Iduns exp. f. v. b.

I prästgård i Uppland, litet hushåll med jungfru att tillträda strax på nyåret för bättre hushålls- van flicka kunnig i matlagning o. s. v. plats. Medlem af familjen. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsg. 34, Stölm.

Tärna folkhögskola.

Följande lärarinneplatser äro på nedannämnda villkor till ansökan lediga: 1:o. I teoret. o. praktisk huslig ekonomi och mejerihandtering. Lön 400-600 kr. + bostad och vivre. 2:o. I trädgårds- och smådjurskötsel, tvätt, jämte biträde i skolköket en veckodag. Lön 300-500 kr. + bostad och vivre. 3:o. I konstväfnad och klädsömnad. Lön 400-500 kr. + bostad. 4:o. I sömnad och knyppling. Lön 300-400 kr. + bostad. Lönerna fixeras efter kompetens. Tjänstgöring 4 mån. (maj-aug.). Platserna 1 och 2 kunna ev. framdeles utvidgas till årspatser och 3 eller 4 kunna kombineras med gymnastikundervisning mot särskildt arvode. Ansökan (med löneanspråk och foto) ställas till styrelsen och bör vara insänd före 1 febr. till Rektor N. H. Bosson, Tärna (Västmanland).

Sjuksköterska.

En tjänst som första sköterska vid Norrköpings stads Epidemisjukhus är ledig att tillträda den 1 nästk. febr. Löneförmaner 700 kr. pr år och allt fritt. Företräde lämnas den, som äger utbildning från epidemisjukhus. Ansökningar med friskbetyg kunna inlämnas till förste stadsläkaren W. Söderbaum före den 10 nästk. januari.

Sjuksköterska.

För en examinerad sjuksköterska finnes plats ledig i Pässbergs Försörjningshem att tillträdas 1ste januari eller event. senare. Lönen kr. 500 per år och allt fritt med kr. 100 i löneförhöjning efter 5 års oförvitlig tjänstgöring. Ansökan åtföljd af betyg, foto och ref. sändes till Kommanalrådets ordförande, Kamrer A. Wallerstedt, Mölndal (vid Göteborg).

Östergötlands Sjuksköterskebyrå Linköping. - Tel. 806. -

PLATSSÖKANDE

19-ÅRIG PRÄSTDOTTER önskar komma i sin familj & större herregård för utbildning i finare matlagning. Är villig deltaga i lättare göromål. På lön fastes inget afseende men vill anses såsom medlem af familjen. Svar före 1 febr. 1914 under adr. Mantorp. EN ELEV vid lärarinneseminarium önskar arbete under julen. Svar till »Villig», Lund p. r.

UNG FLICKA, kunnig i väfnad, handarbeten och linnesömnad, önskar i januari plats i familj. Svar till »S. L. 1914», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA som genomgått 8-klass. läroverk önskar efter jul plats som guvernant. Är villig deltaga i inom hemmet förekommande göromål. Svar emotes tack samt till »Anna G., Box 23, Forserum.

UNG, BILDAD FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk, kurs i handels- och hushållsskola, vistats 1 år i Tyskland, undervisningsvan, önskar plats, helst som guvernant, till nyåret. Svar till »K. I. 22», Helsingborg p. r.

BILDAD, frisk och barnkär 18-årig flicka önskar plats i familj där jungfru finnes. Kunnig i sömnad. Svar till »Januari 14», Iduns exp., Stölm.

UNG FLICKA med realskollex. och någon undervisningsvana söker plats i eller 15 febr att undervisa mindre barn i vanliga skolämnen och språk (ej musik). Är äfven villig att gå frun tillhanda, event. kontorsgöromål. Goda betyg. Svar till »H. M. A.», Iduns exp. f. v. b.

LÄRARINNA, undervisningsvan iskol- ämnen, språk, musik söker plats att tillträda 15 jan. Goda betyg. Svar »Enkel, barnkär», Sv. Telegrambyrån, Stockholm.

GEB. DEUTSCHE 23 J. sucht zwecks Sprache Austausch Aufnahme in Familie. E. Bennewitz, Strelitz, Mecklenburg.

UNG, elementarbildad flicka önskar komma i bildadt trefligt hem, för att få deltaga i husliga göromål. Villig betala. Svar till »U. M. 1914», Linköping p. r.

UNG bildad barnsköterska som genomgått »Barnavård» i Stockholm samt kurs i sjukvård och med flerårig praktik söker plats att vårda nyfödt barn. Är kunnig i sömnad. Svar till »Januari 1914», Löfås pr Fristad.

TVA BÄTTRE troende flickor önska plats gemensamt på sjukhem, barnhem, ålderdomshem eller fin familj. En något kunnig i sjukvård. Svar till M. Sandberg, Norr. Trälleborg.

LANDTBURKAREDOTTER, 26 år, kunnig i husliga göromål och sömnad, söker plats. Svar till »Huslig», Höganäs p. r.

I BÄTTRE FAMILJ önskar 18-årig flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk, plats på nyåret att gå frun tillhanda och vara behjälplig med alla inom ett hem förekommande göromål. Svar med uppgift i löneersättning m. m. inom 8 dagar till »Familjemedlem 14», Landskrona p. r.

INACKORDERING med undervisning i prästgård kan erhållas för en 12-14 års flicka. Svar till »Landthem», Lidköping p. r.

I PRÄSTHEM mottagas några barn till vård och fostran. Härligt läge invid barrskog och järnväg. Bästa ref. Vidare genom »Nyår», Iduns exp.

NERVSJUKA och KONVALESCENTER emottagas från den 15 jan. 1914 i det af hrr läkare varmt rekommenderade Borensberg, hvilket äger ett naturskönt läge intill härlig barrskog. Medicinska bad erhållas. Läkare finns på platsen. Omsorgsfull vård utlofvad af ex. sjuksköterska. Närmare upplysningar meddelas från pensionat »Göta» adr. Borensberg. Rikstel. 37, Borensberg. Finaste ref. Obs! Lungsjuka emottagas ej.

Bästa inackordering till vårterminen för skolyngling som vill dela stort och trefligt rum. Bästa ref. från nuv. inackordering. Svar »I H.», Iduns exp.

Schweiz! Waldheim, Bern. Pension för unga flickor (16-20 år). Vackert belägen i härlig park. Franska och tyska talspråk o. undervisning äfven i engelska, musik, målning m. m. Vinter- och sommarsport. Resor företagas till Italien och sommaren tillbringas i Alperna. Ref. och prospekt erhållas genom Herr och fru Olson, Arvika och fröken A. Bergqvist, 3:dje Långgatan 25, Göteborg.

Långbanshyttans Slöjd- och Hushållsskola börjar ny kurs den 15 jan. Begär prospekt! Riks Filipstad 184.

KALMAR ÅNGVARN näringsrika, dryga, välkända HAFREGRYN från Nordens största och modernaste hafregrynsvann med en afverkningsförmåga af 60,000 kg. hafre pr dygn. - Nybyggd åren 1911-1912. - Annonsera i Idun!

Strengnäs Hushållsskola. Ny husmoderskurs börjar 15 jan. 1914. Grundlig och praktisk undervisning. Prospekt med referenser genom Fru M. Braune, Strengnäs.

Rodenstamska Slöjd- o. Hushållsskolan, Hudiksvall, börjar sin 35:e termin den 20 januari 1914. Husmoderskurs: matlagning, bakning o. d. Slöjdkurs: pedagogisk kvinnlig slöjd, handarbeten av olika slag, vävning, växtfärgning. Prospekt på begäran.

Vid Skogsbo Hushållsskola, Leksand, finnes två platser lediga till vårterminen 1914. Referenser och närmare upplysningar lämnas av Sijne Philip, 25 Karlavägen, Stockholm. Gertrud Walin, Leksand.

J. Thorns Kvinnliga Slöjd- och Hushållsskola i Bräkne-Hoby, Blekinge, emottager elever till kursen, som börjar den 22 januari 1914. Begär prospekt.

Elsa Philips Husmodersskola, Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A), börjar sin 12te termin för bildade unga flickor den 20 jan. 1914. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konservering och inläggningar af frukt, grönsaker och kött, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushålls ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi. Prospekt, ref. och närmare upplysningar på begäran. ELSA PHILIP, Stockholm, Karlavägen 25, 3 tr. Tel. Ö. 1310.

Benninge hemskola adress Strengnäs. Praktisk o. grundlig husmoderskurs på landet. Under husmoderskursen som pågått sedan 4 Aug. medtagas elever på kortare tid. Kortast en kökskurs på 4 veckor. Undervisning lämnas i matlagning, bakning, tvätt, strykning, sömnad, väfn. m. m. Prospekt o. vidare upplysningar enligt ofvanskrifna adress. Rikstelefon 57, Allmänna 50 Strengnäs.

KRISTINEHAMNS PRAKTISKA SKOLA. Sveriges äldsta, största och mest välkända i sitt slag. Utmärkt väl kvalificerade lärare. Moderna, nybyggda lokaler. Tag kännedom om skolan. Undervisning lämnas i följande FACKAVDELNINGAR:

Allmänna avdelningen, avsedd för allmänbildning Handelsavdelningarna, högre och lägre samt korrespondenskurs. Modern handelsinlätt med övningskontor. Bankkurs. Tekniska avdelningar för 1) husbyggnad, 2) väg- och vallenbyggnad, 3) maskin- och 4) elektroteknik. Förberedande avdelningar till 1) statens lanbruksinlätt, 2) Bergsskolans högre avdelning, 3) tekniska skolor, 4) skogsskolan. Realavdelning, stor lödsvinsl med goda betyg. Juridiskt seminarium för utbild. av länsmän m. m. Landbruksavdelningen: 1) Allmän (motsvarande statens lanmanuskolor jämte allmänbildande ämnen), 2) Högre, för vidare utbildning, 3) Kontroll-assistentkurs. Hushållsavdelning i förening med husmoderskurs. Slöjdvadlingar för kvinnlig slöjd. 1) Allmän- och 2) slöjdlärarinneavdelning. Inträdestider se prospekt, som sändes mot dubbel porto. NILS SCHENKE, Rektor.

Nya Hushållsskolan, Västra Trädgårdsgatan 19, Stockholm, hvilken år 1881 grundades af Fröken Hedda Cronius, fortsätter sin verksamhet i samma anda och efter samma plan som under alla föregående år. Skolan afser att meddela bildad flickor undervisning och öfning i enklare och finare matlagning, bakning, syltning och inläggning af grönsaker, finstrykning samt öfriga inom ett hushåll förekommande göromål, för att sålunda sätta dem i stånd att på ett praktiskt sätt förestå egna eller andras hem. Äfven meddelas en kortare kurs i Födoämneslära och Hälsovårdslära. Skolan har varit besökt af två tusen niohundra sjuotiosex (2976) elever. Hvarje kurs omfattar 4 eller 4 1/2 månader. Elever mottagas äfven på kortare tid. Ny kurs börjar den 15 nästkommade januari. Prospekt och vidare upplysningar meddelas af Fröken Berta Erlandsson, 19 Västra Trädgårdsgatan, Stockholm.

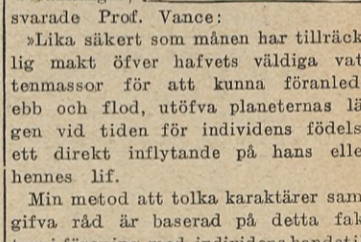
Fröken Berta Erlandsson, 19 Västra Trädgårdsgatan, Stockholm.

Betänk huru lätt i en tvål eventuellt ingående skarpa och retande beståndsdelar kunna genom hudporernas förmedling införas i hudsystemet, huru lätt den i dålig tvål alltid förefinliga, på hudfettet starkt upplösande alkaliteten kan fördräfvad en vacker hy och ett blomstrand utseende, och Ni skall blifva öfvertygad om betydelsen af den strängaste urskilning beträffande valet af tvål. Florodol-tvålen garanterar frihet från all risk på grund af sin absolut rehet, neutralitet och sina utsökta ingredienser, - upphofvet till det milda, crémelika lödder, som utmärker Florodol-tvålen och hvilket speciellt är egadt att rena porerna, stimulera hudverksamheten och göra huden sammetsmjuk, smidig och vacker, hyn klar och ren, hals och händer hvita och mjuka.

Karaktärstolkningar lämnas gratis åt alla läsare som skriva per omgående. Professor Clay Burton Vance, den berömda Parisiske professorn i okultism, lämnar råd gratis angående Edra affärer, stundande ombyten, sysselsättning, vänner, ovänner, samt hvad Ni bör göra för att blifva framgångsrik.

Att kunna förtälja förlutna såväl som nu inträffande samt kommande händelser i livet af hvilken som helst person ur den stora allmänheten är ingen lätt sak, men ingen tycks vara mera angelägen att begivna sin förmåga härutinnan än Prof. Vance. Då han blef ombedd att förklara hvilka metoder han använde vid utförandet af sina beräkningar, svarade Prof. Vance: »Lika säkert som månen har tillräcklig makt öfver havets väldiga vattenmassor för att kunna föranleda ebb och flod, utöfva planeternas lägen vid tiden för individens födelse ett direkt inflytande på hans eller hennes lif. Min metod att tolka karaktärer samt gifva råd är baserad på detta faktum i förening med individens handstil. Tusentals personer i alla samhällsklasser hafva dragit fördel af denne mans råd. Han förklarar hvad Ni duger till, och huru Ni kan bli framgångsrik. Han nämner Edra vänner och ovänner samt utpekar de goda och de dåliga perioderna i Edert lif. Hans skildring af förlutna, nu inträffande samt kommande händelser kan ej annat än förvåna och hjälpa Eder. Allt hvad han behöfver är Ert namn (skrifvet af Er själf), Edert födelsedatum och kön för att hjälpa honom i hans arbete. Pengar behöfs icke. Nämn denna tidning, så får Ni en profittolning gratis. Om Ni önskar draga fördel af detta ovanliga anbud samt skaffa Er en öfersikt öfve Edert lif, så behöfver Ni blott skicka Ert fullständiga namn och Er adress jämte datum, månad och år för Eder födelse (allt sammans klart och tydligt skrifvet). Säg också om Ni tituleras Herr, Fru eller Fröken samt afskrif följande vers i Er egen handstil: »Edert geni är underbart, Det är hvad alla skriva Tolka mitt lif och säg mig snart, Hvad skall af min lefnad blifva?» Om Ni önskar, så kan Ni bifoga 50 öre (i Ert eget lands frimärken) för att täcka porto och kontorsomkostnader. Adressera Ert bref till Clay Burton Vance, Suite 9083 A, Palais Royal, Paris, Frankrike. Skicka ej mynt i Ert bref. Brefportot till Frankrike är 20 öre.

Tidholm's Fantasmöbler. Rikhaltiga variationer. Begär prisk. Tidholm's Bruk, Tidholm. Kungl. Hofleverantör. Försäljningsmagasin: Mästersamuelsg. 38, STOCKHOLM.

Det bästa läkemedlet är
NISSENS
ÄKTA BRÖSTKAREMELLER
 Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs
 Sjukgymnastik, Massage
 o. Pedagogisk Gymnastik,
 medför enligt kongl. maj:ts medgivande
 samma kompetens och rättigheter som en
 kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.
 Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
 Prospekt på begäran genom Dr J. Arvedson,
 adr. Odengatan 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga
 elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar 14 sept.
 Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Göteborgs
Gymnastiska Institutet,
 Göteborgs Arkader, Göteborg,
 längsta o. fullständigaste sp
 skolans i Sjukgymnastik o. Mas-
 sage.
 Begär prospekt!

Mélanogéne,
 Dyeomare — färgar hår, skägg och
 ögonbryn — håller färgen i månader.
 Fr. kr. 4.50. Försändes diskret.
Franska Parfymmagasinet,
 Hoflev., 21 Drottninggatan 21, Sthlm.

ROYAL WINDSOR
 Det berömda
 härstärkande vattnet.
 Oliver grått hår dess ursprungliga färg.
 Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af.
 Märket grund 1879. Beg. end. fl. med orden:
 Royal Windsor Perfectionne. En alltjämt
 stig. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal
 Windsors verkan Pris kr. 5.— + porto.
 Nederlag: Franska Parfymmagasinet,
 Hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

Damer!
 Erkändt bästa medel mot generande
 härväxt är Parfumerie Favorits, sän-
 des mot 3 kr. postförskött. Parfu-
 merie Favorite, Göteborg.

Förnämsta medel
 att skydda
 huden och bevara
 hyns friskhet är
Oatine-Crème
 — en kraftig, snövit
 naturprodukt af ren
 hafre. Äkta Oatine-
 Crème i hvit burk
 med grönt lock från
 The Oatine Co., London, säljes efter tull-
 förhöjningen till 1.60 o. 3 kr. per burk.
 Oatine-Crème, -Tval, -Puder o. -Balsam
 finnas öfverallt samt hos A. W. Nor-
 ding, Biblioteksgatan 11, Birgerjarlsgat.
 16 o. Drottninggatan 63 Stockholm.

**Patent Excelsior-
 Bräckbandet,** elas-
 tiskt, utan fjäder,
 starkt och behagligt,
 passande för båda
 könen. Enkelsidigt
 band kr. 6, dubb-
 sidigt kr. 10. Uppgif
 bräckets läge samt
 vidden omkring lif-
 vet. Säljes i Stock-
 holm uti Apoteket Nordstjernan, Apot.
 Vasens Droghandel samt Apot. Gripen.
 Sändes mot postförskött eller förut-
 betalning.

**Äkta
 spetsar.**
 En kort historik.
 Rikt illustr. av
 Elisabeth Thorman.
Pris 2:25.
 P. A. NORSTEDT & SONERS FÖRLAG.

**H. G. SÖDERBERGS
 IMPORT A. B.**
**Prima Antracit, Hushållskol, Briketter,
 okrossad, krossad och småkrossad Koks**
 Hemköres till alla stadsdelar. All krossning och sortering sker
 vid våra nya anläggningar vid Värtan, hvarigenom en jämn och
 stybbfri vara erhålles.
 R. t. 59 14, 3092, 575, 11809, 11812. A. t. 451, 3092, 1282, 25 82.

E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola
 (f. d. Villa Hult, Kneippbaden)
 börjar sin nästa kurs den 1 febr. med Husmoderskursen som hufvudämne
 och i öfrigt valfria ämnen, såsom: Sång, Musik, Språk, Målning, Konst-
 söd, Kläd- och Linnesömnad samt Handarbeten. Husmoderskursen på-
 går i fyra månader och omfattar enklare och finare Matlagning, Bakning,
 Konservering och Konfektkokning. I Husmoderskursen ingår äfven full-
 ständiga kurser i Kläd- och Linnesömnad, Handarbeten och Konstlöjd.
 Endast ett begränsadt antal elever emottagas, som alla bo inom skolan.
 (Undantag göres för elever med föräldrahem i staden). Obs! Den enda
 skola i Stockholm med huspension, där eleverna samtidigt ha ett godt
 hem. Examinerade lärarinnor på alla områden. Begär prospekt hvari
 referenser af föräldrar till från skolan utgående elever finnas intagna. Adr.:
 E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola, Artillerigatan 6, 2 tr., Stockholm.
 Rikstel. 118 86. Allm. 289 40.

Helsingborgs Husmoderskola.
 Drottninggatan 13 — Rikstel. 19 56.
 börjar sin tredje kurs den 1 februari 1914. Teoretisk och praktisk undervisning
 i finare och enklare matlagning, bakning, konservering och alla inom ett hem
 förekommande göromål samt handarbete och linnesömnad.
 Prospekt och upplysningar på begäran.
 Emmy Öberg. Gunborg Myrberg.

EUCALYPT
 återgifver grått och blekt hår sin ursprungliga färg i hvilken
 nyance som helst. **Garanteradt oskadligt.** Åttest härå är ut-
 färdad af Herr Dr Carl Setterberg, Kemiska Kontrollbyrån,
 Stockholm.
 Pris pr flaska à 125 gr. 3 kr.
 Fås i alla välsorterade Parfym- o. Materialaffärer. På platser
 där Eucalypt ännu icke finnes till salu hänvände man sig till
 Company Sydneys Agentur, Bruksgatan, Malmö.

Läs detta:
 Då på sista tiden flera personer börjat annonsera
 om, att de bota Engelska sjukan, anhåller jag att loke
 blifva förvårdad med dessa. En annonsör uppger
 sig till och med åga 85 års praktik ehuru själf endast
 32 år gammal. Vill Ni erhålla snabb och säker hjälp
mot Engelska sjukan och Barnförlamning,
 så tillskri mig, ty jag har behandlat denna sjukdom i 40 år och har så-
 ledes en erfarenhet, som ingen annan. De recept jag använder äro för
 utvärtes bruk och fullkomligt oskadliga samt härleda sig från munktiden
 och hafva bringat hjälp åt mångtusende. Engelska sjukan utbyrter vid
 alla åldrar och äro symptomerna i hufvudsak följande: **Blodbrist, slappa
 armar och ben, kalla händer och fötter, gnattigt lynne, lnges ödmn,
 lngen aptit, somliga äta mycket men magra ändå, slem stockar
 sig i hufvudet, mage, leder, som medför en ryslig klåda, utslag, le-
 derna blifva styva, stockar sig slemmet på strupen kallas det struma
 Sueda lemman kunna bli återställda. Sök i tid åtminstone för barnen,
 de lida oförskyldt. Bref besvaras blott mot dubbelt porto. Begär intyg.
HANNA BENGTSSON, Munkgat. 2, Malmö, vid Pildamsvägen Tel 58 84.**

**NYA DAGL.
 ALLEHANDA**
 PRENUMERATIONSPRIS:
 Nationaluppl.
 Månad . . . 0: 80
 1 kvartal . . 2: 25
 2 " . . . 4: —
 3 " . . . 6: 25
 Helår . . . 7: 50
 Stockholmsuppl.
 (midd.-el. kvälls-)
 Månad . . . 1: 40
 1 kvartal . . 4: —
 2 " . . . 7: 50
 3 " . . . 11: 50
 Helår . . . 14: —

Tag vara på de öfvertryckta spårvägsbiljetterna!
 Mot 10 st.
 med siffror
 öfvertryckta
 kvitton och
 öfvergångs-
 biljetter
 erhålles
Joh. Lundström & Co. A.-B.
 Kungl. Hofleverantön.
Anthracit
 Hushållskol
 Cokes Briketter.
 ett gult
 spårvägs-
 kort å vårt
 hufvudkont.
 Skeppsbron
 18.

Trädgårdskurs för damer
 börjar åter 15 april på Heidan, Ystad.
 Prospekt på begäran.
 LOUISE FLYGARE.

Handarbetsaffär
 att öfvertaga i Sydskånsk stad nu
 eller på nyåret. Svar till "Textil",
 Sv. Telegrambyrån, Malmö f. v. b.
Barnuppföstringsbidrag.
 Skilsmässor, Testamenten, Äkten-
 skapsförord och alla slags familje-
 angelägenheter ordnas fort, effektivt
 och billigt af Juridiska Frågo-
 byrån Kronan, Mästarsamuelsgatan 71 II. At.
 19208. Kontorstid 10-4. Annan tid
 efter öfverenskommelse.
Handstoppapparat, stoppar strumpor,
 linnen, kläder o. s. v.
 såsom nytt utan ymskinn. Frakt-
 fritt mot postförskött **Kr. 3.90.**
 Amerikanska Nyhetsimporten,
 Stockholm 2.

En tidning för alla
 är den sju gånger i veckan utkommande
 huvudstadstidningen
AFTONBLADET
 modernt redigerad och utstyrd, ständigt
 välorderrättad nyhetstidning
 med ett allgenom värdefullt och omväx-
 lande innehåll.
 Av detta må nämnas: **Utmärkta artiklar**
 och bidrag av framstående pennor
 angående handel och sjöfart, industri
 och naringar, litteratur, konst och
 teater osv. Dagliga intervjuer, kåse-
 rier och enquêter i idgensfrågor. Märk-
 liga brev och korrespondenser från
 olika delar af världen. Avdelning för hem-
 mets och kvinnans värd. Tahl a bilder
 till dansk önikan. Skönlitterära bid-
 drag av framstående förf. Spännande
 originalföljetonger, däribland för 1914
 "Spökspeglarn", en fängslande roman av
 oen populäre förf. Otto Witt m. m.
 Blind nyheterna för 1914 i Aftonbla-
 dets söndagsnummer märkes en av-
 delning, behandlande kulturella
 strömningar i in- och utlandet, såväl
 etiskt-socia och literära sprmsal som
 religionsfilosofiska frågor etc. Avdelningen
 kommer att stå under redaktion af förfat-
 tar mo na Lucie Lagerbjelke (Vitus) och
 Anna Maria Roos.
 Samtliga postprenumeranter på Aftonbla-
 dets dagliga upplagor erhålla den värde-
 fulla veckotidningen **Lantmannabladet**
 och samtliga prenumeranter den ytterst o-
 pulära kolorerade veckotidningen **Brokiga
 Blad** bland vars nyheter för 1914 må nämnas
 tidningens nya seriepristävlan för ungdom,
 i vilken utdelas 50 pris m d 1,650 kris
 värde. De sex första prisen utgöras af
 gratisresor Sverige runt.
 Den snabbaste nyhetstidningen för lands-
 orten är Aftonbladets **Kvällsupplaga**,
 på vilken även postprenumeration mottages.

SKÅNSKA HANDELSBANKEN.
Fonder 20,900,000 kronor.
 Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9.
 Filialer: { Södermalmstorg 8.
 { Sturegatan 32.
Deposition { 4 1/2 %
Kapitalräkning { 4 %
Sparkassa 4 %
Fondafdelning. Kassafack.

**BRUNKEBERGS-
 TEATERN**
 Alltid veckans
 bästa nyheter!

**Gummiklacker
 "Excelsior"**
 Finnas i hvarje välsorterad skaffarf.
**Med veckans nr följer
 innehållsförteckning
 för 1913.**
 Wilhelmssons Boktr. A.-B., Sthlm. 1913.

Prenumerera genast på
Stockholms Dagblad.
 HUFVUDSTADSUPPLAGAN: år 16.—; kvart. 4.25; mån. 1.50.
 LANDSORTSUPPLAGAN: • 10.—; • 2.75; • 1.—